

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра товарознавства та митної справи

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

**«Митне оформлення спортивного харчування за принципом
«єдиного вікна»»**

Студентки 2 курсу, 10м групи
спеціальності 076
«Підприємництво, торгівля та
біржова діяльність»
спеціалізації «Митна справа»

Пробер
Анни Сергіївни

Науковий керівник
док-р. техн. наук, професор

Каравасєв Тарас
Анатолійович

Науковий консультант
канд. техн. наук, доцент

Галько Світлана
Василівна

Гарант освітньої програми
док-р техн. наук, професор

Мережко Ніна
Василівна

Київ 2019

АНОТАЦІЯ

Пробер А.С. Митне оформлення спортивного харчування за принципом «єдиного вікна».

Випускна кваліфікаційна робота присвячена дослідженню особливостей ідентифікаційної експертизи та митного оформлення під час імпорту спортивного харчування (на прикладі протеїнових батончиків).

У роботі проаналізовано стан ринку, визначено нормативно-правове регулювання експертизи спортивного харчування. Проаналізовано сучасні підходи до класифікації спортивного харчування, надано вихідні засади кодування цих товарів згідно з УКТЗЕД. Подана товарознавча характеристика асортименту спортивного харчування.

На основі розроблених критеріїв і засобів ідентифікації проведено експертизу протеїнових батончиків та оформлено її результати. Проаналізовано визначення коду згідно з УКТЗЕД, декларування та здійснення митного оформлення протеїнових батончиків в режимі імпорту.

Ключові слова: спортивне харчування, імпорту, ідентифікаційна експертиза, класифікація, УКТЗЕД, митне оформлення, митна вартість, протеїнові батончики.

ANNOTATION

Prober A. Customs clearance of sports nutrition on the principle of "one window".

Graduation qualification thesis is devoted to the study of the features of identification examination and customs clearance during import of sports nutrition (as an example, protein bars).

The thesis gives analyze of the state of the market, defines the legal regulation of the examination of sports nutrition. The modern approaches to the classification of sports nutrition are analyzed, the basics of coding of these products according to the UGCFEA are given. The commodity characteristic of the range of sports nutrition is presented.

Based on the developed criteria and means of identification, the protein bars were examined and its results formulated. The definition of the code according to UGCFEA, declaration and implementation of customs clearance of protein bars in import mode is analyzed.

Keywords: sports nutrition, import, identification examination, classification, UGCFEA, customs clearance, customs value, protein bars.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

БАХД – біологічно активні харчові добавки

ДМВ – декларація митної вартості

ДСТУ – Державний стандарт України

ДФСУ – Державна фіскальна служба України

ЕМД – електронна митна декларація

ЄАІС – Єдина автоматизована інформаційна система

ЄС – Європейська Співдружність

ЗЕД – зовнішньоекономічна діяльність

ІНКОТЕРМС – міжнародні комерційні умови, комплект міжнародних правил з тлумачення найбільш широко використовуваних торговельних термінів (умов) в галузі міжнародної торгівлі

МКУ – Митний Кодекс України

МД – митна декларація

НД – нормативні документи

ППБЦ – продукти підвищеної біологічної цінності

ТД – товаросупровідна документація

УКТ ЗЕД – Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	8
Розділ 1. Теоретико-методологічні засади ідентифікаційної експертизи та митного оформлення імпорту спортивного харчування	11
1.1. Стан ринку спортивного харчування в Україні	11
1.2. Нормативно-правове регулювання ідентифікаційної експертизи та митного оформлення імпорту спортивного харчування	14
Розділ 2. Ідентифікаційна експертиза спортивного харчування	21
2.1. Організація, об'єкт та методи досліджень	21
2.2. Товарознавча характеристика асортименту спортивного харчування, що імпортується в Україну	24
2.3. Ідентифікаційна експертиза спортивного харчування та оформлення її результатів	29
Розділ 3. Митне оформлення імпорту спортивного харчування	35
3.1. Визначення митної вартості та нарахування митних платежів при імпорті спортивного харчування	35
3.2. Застосування механізму «єдиного вікна» при митному оформленні спортивного харчування	40
3.3. Аналіз митного оформлення спортивного харчування в режимі імпорту згідно з митною декларацією	43
Висновки та пропозиції	55
Список використаних джерел	58
Додатки	

ВСТУП

Харчові продукти для спортсменів – це продукти заданої харчової та енергетичної цінності й направленої ефективності, які складаються з набору нутрієнтів або представлені їх окремими видами, що мають специфічний вплив на підвищення адаптивних можливостей людини до фізичних і нервово-емоційних навантажень, сприяючи досягненню високих результатів [2].

Актуальність теми. Останнім часом обсяги українського ринку продуктів для спортсменів почали стрімко зростати, однак залишаються залежними від імпорту. Головними перепонами в розвитку вітчизняного виробництва спортивного харчування є відсутність сировини, відсутність реального зв'язку між науковими розробками та виробничими потужностями в цій галузі, відсутність державного замовлення. Таким чином значна частина представлених в асортименті продуктів призначена для спортсменів-аматорів. А для професійних спортсменів харчування майже не виділяється як окремий вид. Відсутні продукти для вирішення проблем, пов'язаних із перетренуванням, зокрема спрямованих на стабілізацію нервової системи перед змаганнями та після них. Виробництво та обіг спортивного харчування регулюється на загальних підставах, однак існує низка проблем із встановленням безпечності спортивного харчування.

На тлі такого стану ринку постає актуальною проблема контрабанди спортивного харчування, а так і необхідність теоретичного дослідження процедур ідентифікаційної експертизи в митних цілях.

Висвітлені питання в різних аспектах розглядаються в роботах Є. Бондаренко, І. Земцової, О. Стешенко, Ю. Деменко, Л. Арсеньової, Ю. Мотузки, О. Хробатенко. Аналізу підходів до класифікації харчових продуктів для спортсменів присвячені роботи Н. Притульської, а розробкам інноваційних продуктів роботи Ю. Міклашевської.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є проведення ідентифікаційної експертизи та аналіз митного оформлення спортивного харчування в режимі імпорту за принципом «єдиного вікна».

Для досягнення мети було вирішено наступні **завдання**:

- досліджено стан ринку спортивного харчування в Україні;
- висвітлено нормативно-правове регулювання ідентифікаційної експертизи та митного оформлення імпорту спортивного харчування;
- надано товарознавчу характеристику асортименту спортивного харчування, що імпортується в Україну;
- проведено ідентифікаційну експертизу спортивного харчування та оформлено її результати;
- проаналізовано правильність визначення митної вартості та нарахування митних платежів при імпорті спортивного харчування;
- висвітлено застосування механізму "єдиного вікна" при митному оформленні спортивного харчування;
- надано аналіз митного оформлення спортивного харчування в режимі імпорту згідно з митною декларацією.

Об'єкт дослідження – спортивне харчування, зокрема протеїнові батончики для спортсменів, що імпортуються в Україну.

Предмет дослідження – критерії, методи та засоби ідентифікаційної експертизи харчування для спортсменів; класифікаційні ознаки харчування для спортсменів; властивості протеїнових батончиків для спортсменів та їх ідентифікаційна експертиза.

Наукова новизна роботи полягає в розробці критеріїв, методів і засобів для проведення ідентифікаційної експертизи в митних цілях спортивного харчування на прикладі протеїнових батончиків.

Практичне значення роботи полягає в тому, що розроблені критерії, методи і засоби для проведення ідентифікаційної експертизи спортивного харчування можуть бути впроваджені у практику діяльності експертних підрозділів Департаменту податкових і митних експертиз ДФС України.

Методи дослідження: аналітичні, органолептичні, фізико-хімічні, математико-статистичні.

Апробація результатів дослідження. Основні положення випускної кваліфікаційної роботи були опубліковані у статті "Ідентифікаційна експертиза спортивного харчування" // Експертиза товарів в митних цілях: Зб. наук. ст. студ. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2019. – Ч. 1. – С. 98–104.

Структура і обсяг роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається з вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел із 55 найменувань, 15 додатків. Робота викладена на 50 сторінках основного тексту, містить 8 таблиць, 4 рисунки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ІДЕНТИФІКАЦІЙНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ТА МИТНОГО ОФОРМЛЕННЯ ІМПОРТУ СПОРТИВНОГО ХАРЧУВАННЯ

1.1. Стан ринку спортивного харчування в Україні

В літературних джерелах харчові продукти для спортсменів об'єднано терміном "спортивне харчування", що включає традиційні харчові продукти, продукти підвищеної біологічної цінності (ППБЦ), біологічно активні харчові добавки (БАХД), а також білкові, вуглеводні, вітамінні, мінеральні концентрати та їх премікси, які спочатку були розроблені медиками і фармакологами для хворих людей, а вже потім з конкретними рекомендаціями впроваджені у практику харчування спортсменів, а також функціональні харчові продукти, до складу яких у концентрованому вигляді входять всі необхідні харчові інгредієнти [2].

В той же час відповідно Закону України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" [9] введено такі терміни для визначення спортивного харчування:

- харчовий продукт для контролю ваги - це спеціально розроблений та виготовлений харчовий продукт, призначений для вживання під час дотримання низькокалорійного раціону харчування для зменшення ваги, який при вживанні згідно з інструкцією оператора ринку заміняє щоденний раціон харчування;
- дієтична добавка - харчовий продукт, що споживається у невеликих визначених кількостях додатково до звичайного харчового раціону, який є концентрованим джерелом поживних речовин, у тому числі білків, жирів, вуглеводів, вітамінів, мінеральних речовин (цей перелік не є виключним), і виготовлений у вигляді таблеток, капсул, драже, порошків, рідин або інших формах.

В Україні відсутня єдина класифікація спортивного харчування. Найчастіше продукти для спортсменів групують за призначенням (для корегування маси тіла, розвитку м'язової маси, пришвидшення процесів відновлення організму, захисту суглобів і зв'язок, регуляції водно-сольового обміну тощо) або за складом (білкові, білково-вуглеводні, вуглеводно-мінеральні, вітамінно-мінеральні, біологічно активні добавки). Також спортивне харчування групують за групами, видами, формами випуску та призначенням. Іншим підходом може бути класифікація спортивного харчування, що включає в себе поділ продуктів на функціональні, технологічні та спеціальні [1; 2].

Споживачами фітнес-послуг за останні три роки в середньому є понад 1 млн. чол. або 2,4% населення України, а середній річний оборот ринку цих послуг складає близько 201,8 млн. дол. США. Разом зі зростанням ринку фітнес і спортивних послуг активно розвивається і його фактичний супутник - ринок спортивного харчування. За оцінками різних дослідницьких компаній, середньорічне зростання глобального ринку спортивного харчування в найближчі п'ять років складе від 8,1% до 11%, що в абсолютних цифрах може досягати 90 млрд. дол. США. загальносвітового обсягу [12].

За прогнозами, обсяг українського ринку спортивного харчування надалі зростатиме, і в 2020 році ймовірно становитиме 142,7 млн. грн. (рис. 1.1).

Причин для зростання ринку кілька. По-перше, збільшиться попит з боку прихильників здорового способу життя. По-друге, зі збільшенням числа клубів і фітнес-центрів збільшиться кількість потенційних споживачів. Стимулятором зростання також стане розширення каналів збуту - крім традиційних можуть з'явитися і нові, вузькі канали продажів. Поки канали розподілу спортивного харчування традиційні, близько половини всієї продукції реалізується в роздрібній мережі поряд із іншими споживчими товарами [11; 13].

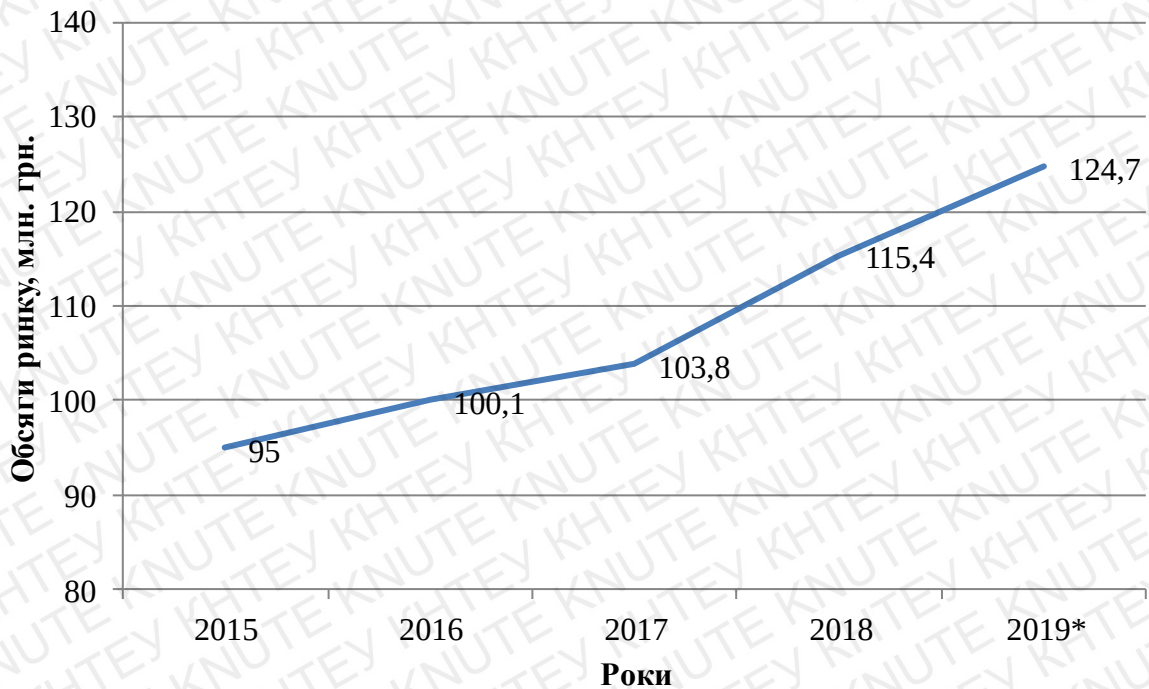

Рис. 1.1. Прогнозований обсяг ринку спортивного харчування в Україні, млн. грн.

Ринок спортивного харчування України є цілком залежним від імпорту. Незважаючи на наявність сировинної бази, наразі відсутні значні вітчизняні виробництва спортивного харчування, що могли б вважатися впливовими на загальну динаміку. Лідерами на світовому ринку спортивного харчування є та залишаються транснаціональні корпорації - GlaxoSmithKline Plc, Dr Pepper Snapple Group Inc., General Mills, Red Bull GmbH, GNC Holdings Inc., Monster Beverage Corp., Abbott Laboratories, Coca-Cola Co., Nestlé SA, і Glanbia Plc [2]. Товари цих виробників в повній мірі представлені на ринку України.

Серед вітчизняних виробників на ринку представлені наступні компанії: "Вітапак" (ТМ "Power Pro"); "ДелМас" (ТМ "Вансітон"); "EXTREMAL" (ТМ "EXTREMAL"); "Інтерхім" (ТМ "SMARTPIT"), а також компанія "Техмолпром" та Буцацький сирзавод [10].

Виробництво та обіг спортивного харчування регулюється на загальних підставах, однак існує низка проблем із встановленням безпечності спортивного харчування. Важливою проблемою безпечності спортивного харчування є відсутність контролю наявності у продуктах заборонених у

практиці спорту речовин (гормонів, стероїдів, наркотичних речовин та прекурсорів, стимуляторів та ін.), навіть тих, вільний обіг яких в Україні заборонений законодавством. В Україні на сьогодні відсутнє належне регулювання щодо заяв про поживну цінність та користь для здоров'я харчових продуктів. Пересічні споживачі погано обізнані зі специфікою цієї групи товарів, тому єдиним джерелом інформації для них залишаються маркування та рекламні матеріали, достовірність яких залежатиме лише від добросовісності виробників. Таким чином, на сьогодні виведення спортивного харчування зі сфери дії законодавства щодо спеціальних харчових продуктів є передчасним.

Визначити загальні обсяги імпорту та експорту спортивного харчування вважаємо доволі складним. Розмаїття спортивного харчування не може бути класифіковано в одній товарній позиції. Спортивне харчування може бути віднесене до кодів товарних позицій 2106, 2202, 3004 (Додаток А), однак аналіз офіційних даних за цими товарними позиціями не відображають реального стану обсягів імпорту та експорту саме спортивного харчування поміж інших продуктів.

Загальними тенденціями ринку можна вважати поступове та стабільне його зростання через підвищення добробуту населення, зростання ринку фітнес-послуг, підвищення інформаційної підтримки з боку імпортерів та виробників (реклама, спеціалізовані заходи), зміни нормативного регулювання. Однак актуальною залишається проблема контрабандного ввезення цих продуктів та фактична відсутність ринкового контролю під час реалізації.

1.2. Нормативно-правове регулювання ідентифікаційної експертизи та митного оформлення імпорту спортивного харчування

Експертиза – це дослідження об'єкта, яке передбачає наявність у експерта специфічних знань у певній галузі. Митна експертиза – це спеціальне науково-практичне дослідження, яке проводиться експертом з метою вирішення задач митної справи. Для її проведення експерт повинен мати відповідну освіту,

знати основи митної справи, кон'юнктуру ринку стосовно досліджуваних товарів [14; 15].

Порядок проведення митних експертиз визначається главою 50 МКУ [31], що включає статті 356 та 357. Оскільки в даній кваліфікаційній роботі розглядається ідентифікаційна експертиза як частина процедури митного оформлення харчування для спортсменів, то вважаємо за доцільне докладніше розглянути загальний регламент роботи Департаменту податкових та митних експертиз ДФСУ [16; 29].

Департамент податкових та митних експертиз ДФСУ проводить дослідження (аналізи, експертизи) проб (зразків) товарів у рамках процедур податкового, митного контролю та оформлення з метою встановлення характеристик, визначальних для:

- ідентифікації (визначення складу, фізичних, фізико-хімічних характеристик тощо) товарів;
- класифікації товарів згідно з УКТ ЗЕД;
- перевірки задекларованої митної вартості товарів;
- встановлення країни походження товарів.

Типова схема проведення ідентифікаційної експертизи для митних цілей в Україні включає 7 етапів. Слід зазначити, що ця схема є загальною та не змінюється залежно від виду товару, тому проведення експертизи харчування для спортсменів проходить такі ж етапи [16]. Ідентифікаційна експертиза може розглядатися як частина процедури ідентифікаційної експертизи, а може бути окремою процедурою залежно від запиту.

Направлення запитів щодо проведення дослідження (аналізу, експертизи) до експертних підрозділів Департаменту податкових та митних експертиз ДФСУ проводиться митницями при здійсненні ними митного контролю та митного оформлення товарів, якщо виникла потреба в спеціальних знаннях з різних галузей науки, техніки або у використанні спеціального обладнання і техніки з метою встановлення певних характеристик товару.

Запит про проведення дослідження (аналізу, експертизи) готується посадовою особою органу ДФСУ. У своєму запиті зазначаються підстава та мета направлення запиту, визначаються завдання для дослідження (аналізу, експертизи), а саме які характеристики товару (склад, фізичні, фізико-хімічні властивості тощо) необхідно перевірити або встановити.

При направленні запитів митницями надаються проби (зразки) товарів під митним забезпеченням разом з оригіналом акта про взяття проб (зразків) товарів та копіями акта про проведення огляду (переогляду) товарів, транспортних засобів; митної декларації або інших документів, які подаються митницям для митного контролю; зовнішньоекономічного договору (контракту); інвойсу (рахунка-фактури, накладної тощо); сертифікатів якості (аналізу); сертифікатів (висновків, реєстраційних посвідчень) уповноважених державних органів (якщо такі видавались); техніко-технологічної документації та документів і відомостей, необхідних для ідентифікації товарів (із зазначенням відомостей про склад, фізико-хімічні властивості товарів, інформації про основні технологічні стадії їх виробництва та призначення тощо), завіреними посадовою особою митниці в установленому порядку [14; 16].

Запит митниці разом із супровідною документацією, пробами (зразками) товарів доставляється до експертного підрозділу Департаменту податкових та митних експертиз ДФСУ посадовою особою митниці або поштою. Кожен (досліджуваний та контрольний) з примірників проби (зразка) обов'язково маркується етикеткою. На кожен примірник відібраної проби (зразка) товару накладається окреме митне забезпечення. Посадова особа митниці, яка вповноважена проводити взяття проб (зразків) товарів, повинна пройти підготовку щодо здійснення відбору проб і зразків для експертних досліджень і дотримання вимог техніки безпеки та пожежної безпеки під час відбору.

Дослідження (аналіз, експертиза) проб (зразків) проводиться протягом 10 робочих днів після їх надходження до Департаменту податкових та митних експертиз ДФСУ. До цього строку не включається час проведення досліджень

фізико-хімічних властивостей або інших характеристик проб (зразків) товарів та надання органом ДФС додаткових матеріалів (проб (зразків) товарів, супровідної документації). За результатами дослідження (аналізу, експертизи) складається висновок встановленої форми [16]. При оформленні висновку для цілей класифікації товарів відомості наводяться із застосуванням термінології Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності. Висновок доставляється до митниці посадовою особою митниці, яка отримує його в Департаменті податкових та митних експертиз ДФСУ, з обов'язковою відміткою в реєстрі висновків, виданих на запити митниць; поштою або іншими засобами інформаційних технологій. Копія висновку може надсилатися до митниці засобами електронного зв'язку.

Отже, загальний регламент ідентифікаційної експертизи харчування для спортсменів для митних цілей визначається Митним кодексом України [29], наказом Міністерства фінансів України №1058 [16], іншими законодавчими і нормативними актами та не має особливостей щодо його проведення порівняно із іншими групами товарів (за винятком критеріїв і показників ідентифікації).

Митне оформлення - виконання митних формальностей, необхідних для випуску спортивного харчування, транспортних засобів комерційного призначення. Порядок митного оформлення спортивного харчування згідно з митною декларацією затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.05.2012 р. №631 [17].

Митне оформлення партії спортивного харчування розпочинається з моменту подання митниці ДФС декларантом або уповноваженою ним особою митної декларації та документів, необхідних для митного оформлення, а в разі електронного декларування - з моменту отримання митницею ДФС від декларанта електронної митної декларації.

Порядок заповнення митних декларацій для митного оформлення переміщення спортивного харчування відповідно до обраного напрямку та режиму визначено вимогами наказу Міністерства фінансів України №651 від 30.05.2012 р. [18]. Наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2012 р. №

1011 "Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій [26] включає в себе перелік класифікаторів та розшифрування кодування позначень, за допомогою яких вносяться дані до митної декларації.

Митні формальності - сукупність дій, що підлягають виконанню відповідними особами і органами доходів і зборів з метою дотримання вимог законодавства України з питань державної митної справи. При виконанні митних формальностей митниці поза місцем їх розташування або поза робочим часом, установленим для них, на підставі письмового звернення декларанта або уповноваженої ним особи передбачено нарахування та внесення додаткової плати. Порядок справляння плати за виконання митних формальностей в таких випадках визначено наказом Міністерства фінансів України від 23.10.2017 р. №862 [39].

Митні формальності можуть бути різними залежно від виду транспорту та напрямку переміщення. Постановою Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 р. №451 [43] затверджено типові технологічні схеми ті відповідні митні формальності, що повинні виконуватись.

Так, відповідно до технологічної схеми при переміщенні спортивного харчування автомобільним транспортом під час їх митного оформлення в режимі імпорту виконуються такі митні формальності:

- реєстрація прибуття автомобільних транспортних засобів і товарів на митну територію України;
- перевірка комплектності документів, необхідних для митного контролю та митного оформлення автомобільних транспортних засобів і товарів, а також відомостей, зазначених у цих документах;
- облік та реєстрація автомобільних транспортних засобів, результатів їх митного контролю та митного оформлення;
- застосування виконання заходів гарантування доставки автомобільних транспортних засобів і товарів до митниць призначення;

- контроль за дотриманням вимог законодавства, якими встановлено заборони або обмеження щодо переміщення спортивного харчування через митний кордон України;
- аналіз та оцінку ризиків, у тому числі з використанням документальних профілів ризику або електронних профілів ризику, включених до відповідних програмно-інформаційних комплексів ДФС України;
- митний огляд;
- попередній документальний контроль посадовою особою митного органу або офіційний контроль посадовими особами відповідних органів;
- прийняття рішення про вжиття заходів, необхідних для забезпечення додержання законодавства;
- взаємодія з іншими державними контрольними органами;
- нарахування митних платежів, а також контроль за повнотою їх стягнення;
- ідентифікація автомобільних транспортних засобів і партій спортивного харчування;
- прийняття рішення щодо пропуску або відмови у пропуску автомобільних транспортних засобів і спортивного харчування на митну територію України, випуску товарів.

Постановою Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 р. №960 [19] визначено перелік заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України. Спортивне харчування, яке класифікується в товарних позиціях 1806 та 2106 підлягає державному контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

Визначення коду спортивного харчування згідно з УКТ ЗЕД вважаємо одним з ключових спірних питань. Розмаїття спортивного харчування не може бути класифіковано в одній товарній позиції. Пояснення до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД) визначають таку черговість застосування методів класифікації:

- а) точний опис товару;
- б) розпізнавальна ознака;
- в) товарна позиція, що йде останньою в порядку зростання кодів.

Відповідно до правила 3 суміші, багатокомпонентні вироби, які складаються з різних матеріалів або вироблені з різних компонентів, і товари, що надходять у продаж у наборах для роздрібної торгівлі, класифікуються відповідно до матеріалу чи складових, які визначають основний характер цих товарів, за умови, що цей критерій можна застосувати. Саме цим правилом слід керуватись при визначенні коду згідно з УКТЗЕД таких видів спортивного харчування, що не можуть бути віднесені до інших товарних позицій.

Слід зауважити, що класифікуючи товари в окремі товарні позиції, митниці можуть створювати додаткові протекціоністські перешкоди для імпорту або навпаки стимулювати товаропотік до країни. Зокрема, зміна структури митного тарифу (в напрямку підсилення її деталізації – виділення певних товарів в окремі товарні позиції та підпозиції) дозволяє, залишаючи незмінним або навіть знижуючи середній рівень митного оподаткування шляхом зменшення тарифних ставок, які втратили свою торговельно-політичну та економічну ефективність, або ставок на товари, імпорт яких припинено, підвищувати тарифні ставки на продукцію окремих галузей економіки, які потребують більш високого рівня тарифного захисту. Тобто, чим більше роздрібною є структура митного тарифу, тим ефективніше він може бути використаний з протекціоністською метою, тобто підґрунтя запровадження товарної номенклатури митного тарифу складають економічні взаємовідносини, а не процедурні питання митного контролю.

Отже, митне оформлення вважається завершеним після виконання всіх митних формальностей відповідно до заявленого митного режиму, що засвідчується митницею ДФС шляхом проставлення відповідних митних забезпечень, інших відміток на митній декларації.

РОЗДІЛ 2

ІДЕНТИФІКАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА СПОРТИВНОГО ХАРЧУВАННЯ

2.1. Організація, об'єкт та методи досліджень

Об'єктом дослідження як приклад харчування для спортсменів було обрано протеїнові батончики з огляду на два фактори: по-перше, частка продуктів із підвищеним вмістом білків є найбільшою в структурі попиту, а по-друге, батончики не виглядають як виключно спортивне харчування (порівняно із сухими сумішами, наприклад), отже придбаваються різними категоріями споживачів. Також прогнозується зростання цього сегменту ринку.

Для всебічного дослідження обраного об'єкту було проведено також порівняльне дослідження із зразками протеїнових батончиків, що представлені на ринку України (табл. 2.1): зразки 1-4 було придбано у роздрібній торговельній мережі, зразок 5 - це зразок товару, відповідно до супровідних документів зазначеного як харчова добавка для раціону спортсменів у вигляді батончика - протеїновий батончик, а митне оформлення їх переміщення через митний кордон України проводилось за МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. (Додаток В).

Таблиця 2.1

Характеристика досліджуваних зразків протеїнових батончиків

№ з/п	Найменування товару	Торговельна марка	Виробник
Зразок 1	Протеїновий батончик зі смаком какао у молочному шоколаді	Athlete Genetics	Athlete Genetics LLC
Зразок 2	Протеїновий батончик зі смаком піна-колади у білій глазури	Athlete Genetics	Athlete Genetics LLC
Зразок 3	Протеїновий батончик зі смаком коричневої булочки	Athlete Genetics	Athlete Genetics LLC
Зразок 4	Протеїновий батончик зі смаком шоколаду та марципану	BioTech USA	BioTech USA Kft.
Зразок 5	Протеїновий батончик зі смаком ванілі	Tekmar	Tekmar Slovensko, s.r.o.

Загальна організаційна схема дослідження харчування для спортсменів включає послідовні логічні етапи та представлена на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Загальна схема дослідження

Дослідження проводились на базі Департаменту податкових та митних експертиз ДФСУ та лабораторії кафедри товарознавства, управління безпеністю та якістю КНТЕУ.

Першим етапом було теоретичне дослідження стану ринку спортивного харчування в Україні та нормативно-правового регулювання ідентифікаційної експертизи та митного оформлення імпорту цих товарів.

Наступним - практичне проведення ідентифікаційної експертизи. Нами визначено таку послідовність дій експерта при ідентифікаційній експертизі спортивного харчування для митних цілей:

- відповідно до поставлених у запиті питань — визначення та обґрунтування методів дослідження;
- аналіз товаросупровідної документації;
- загальне обстеження зразків на предмет ідентифікації;
- дослідження маркування;
- органолептичні дослідження;
- дослідження фізико-хімічних показників;
- реєстрація отриманих результатів дослідження у формі висновку;
- оформлення висновку за результатами експертизи [2; 24].

Під час проведення дослідження нами були використані аналітичний, органолептичний та інші методи дослідження. Заключним етапом дослідження є формулювання висновків та надання пропозицій.

Отже, об'єктами дослідження було обрано 4 зразки протеїнових батончиків, що представлені на ринку України та 1 зразок, який переміщувався через митний кордон України згідно з МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. Як основні методи дослідження використано аналітичний та органолептичний.

2.2. Товарознавча характеристика асортименту спортивного харчування, що імпортується в Україну

За результатами дослідження структури українського ринку харчування для спортсменів (рис. 2.2) найбільш популярним видом у 2018 році були сухі протеїнові суміші, що є загальною тенденцією останніх років. Спортивне харчування у формі батончиків займає 11% цього ринку, напої – 8%.

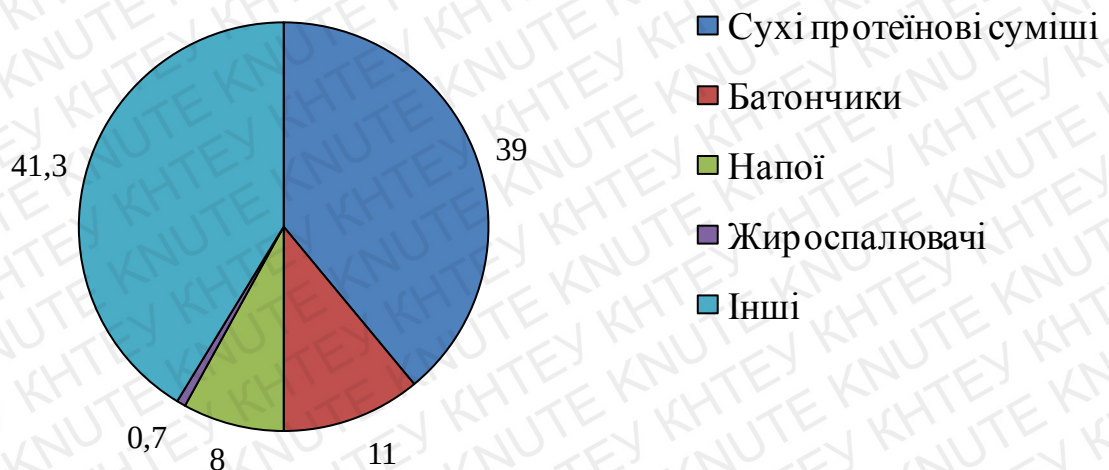

Рис. 2.2. Структура українського ринку харчування для спортсменів за видами продуктів у 2018 р. [1]

Спортивне харчування в Україні вживають не тільки професійні спортсмени та аматори, але і люди, які не займаються активно спортом [11]. Основні причини споживання можна розподілити наступним чином: відновлення енергії організму (18,2% опитуваних), збільшення рівню енергії (17,9%), піклування про здоров'я (13,4%), а також тому що подобається смак (16%). Спортсмени віддають перевагу продуктам для збільшення енергії (25%), відновлення енергії (22,5%) та збільшення витривалості (16,3%) [10].

На ринку України широко представлені такі види харчування для спортсменів:

- білкові продукти;
- гейнери;
- амінокислоти;
- донатори оксиду азоту;

- жироспалювачі;
- спеціальні препарати:
 - креатинові добавки;
 - препарати, що підвищують рівень тестостерону;
 - вітамінні та мінеральні комплекси;
 - засоби регенеруючої дії;
- енергетики;
- ізотоніки.

Білкові суміші – суміші білку концентрація якого сягає 70-95%. Перетравлюючись в організмі, протеїн розпадається на амінокислоти. Протеїни діляться на тваринні та рослинні. За походженням існують наступні види протеїнів: сироватковий (швидко засвоюється, хороший амінокислотний склад), яєчний (найвищий показник біологічної цінності, середня швидкість засвоєння, дорогий), казеїн (повільно засвоюється, не дуже приємний смак), соєвий (довго засвоюється, знижує рівень холестерину, низька біологічна цінність), яловичий (швидко засвоюється, не має лактози), багатокomпонентний (до складу входять рівні види протеїнів).

Гейнери – суміші вуглеводів та білків. Вуглеводи є важливим елементом харчування та відкладаються у м'язах та печінці у вигляді – глікогену. Вуглеводи дозволять збільшити інтенсивність навантажень. Протеїн в свою чергу не дозволить руйнуватися уже наявній мускулатурі та сприятиме її розвитку. Кращі гейнери містять декілька типів вуглеводів різної ступені складності та засвоюваності, завдяки чому забезпечується постійне рівномірне надходження до організму глюкози. Кількість білка у гейнері становить від 15 до 40%. Також, у гейнери можуть бути додані додані вітаміни, мінерали, жирні кислоти, амінокислоти, креатин.

Амінокислоти є основним компонентом білків, із 20 амінокислот організм сам синтезує десятки тисяч різних протеїнів, ферментів, гормонів, тощо. М'язи будуються із білків, а білки із амінокислот. Відмінність полягає у тому, що чисті амінокислоти засвоюються швидше, тому що знаходяться уже на другій

стадії травлення. Спеціальні суміші – комплекси амінокислот потрібні для нарощування м'язів, збільшення сили та витривалості, відновленню між тренуваннями. Окремо виділяють амінокислотні комплекси ВСАА (амінокислоти ВСАА утворюють основну частину м'язових білків) – вони допомагають швидко відновити амінокислотний баланс, підвищують білковий запас м'язів, забезпечують їх додатковою енергією і потрібні при анаеробних навантаженнях середньої та високої ефективності. Також, окремим продуктом випускається умовно замінна амінокислота глютамін, що складає резервний амінокислотний запас, із якого організм здатний синтезувати замінні амінокислоти, необхідні у даний момент. Аргінін, що регулює азотний баланс в організмі та є необхідним для м'язового росту, також можна знайти у вигляді окремого продукту.

Донатори оксиду азоту – ці комплекси регулюють артеріальний тиск, регулюють метаболізм і нормалізують тонус судин. Основними донаторами оксиду азоту в спортивному харчуванні є: агматін, екстракт буряка і різні комплекси. У медицині широко застосовуються ефіри азотної кислоти, наприклад нітрогліцерин (гліцерілтринітрат) та ізосорбіду динітрат, які розслаблюють стінки судин. Такий судинорозширювальний вплив знаходить застосування для зниження перед і після тренувань. При цьому поліпшується кисневий баланс в серцевому м'язі, зменшується частота виникнення спазмів коронарних артерій (коронароспазм).

Жироспалювачі – широка група спеціальних засобів, дія котрих направлена на пришвидшення жирового обміну та розщеплення наявних жирів. Механізм впливу цих засобів є різноманітним. Умовно за домінуючим впливом можна виділити препарати, що знижують апетит, ліпотропіки (прискорюють спалювання наявних жирових запасів), блокатори (заважають жиру, що надходить у організм разом із їжею, всотуватись у травний тракт), термоджетіки (прискорюють обмін речовин, а, відповідно, і спалювання жирів). Часто жироспалювачі володіють стимулюючою дією, покращують настрій, виводять воду із організму. Жироспалювачі зазвичай містять у своєму

складі суміш компонентів. Наприклад: рослинні екстракти (дерева йохімбе, чаю, кавових зерен, гіркого апельсину, гуарани, ялівцю, мучниці, квасолі, селери та ін.), амінокислоти (L-метіонін, L-аргінін, L-тирозин, L-лейцин, тощо), харчові волокна (набухаючи у шлунку, знижують апетит), еводамін, холін, ліпоева кислота, L-карнітин (левокарнітин, вітамін ВТ, вітамін В₁₁) – амінокислота, завдяки своїй ефективності, є найпопулярнішим компонентом жироспалювачів. L-карнітин виконує транспортну функцію, доставляючи молекули жиру у клітинні мітохондрії, що спалюють їх для отримання енергії, сприяє швидшому виведенню із організму накопичених жирів, попереджує їх подальше накопичення, має антиоксидантну дію.

Креатинові добавки – група спортивних добавок, основою яких є креатин – азотовмісна карбонова кислота, що приймає участь у енергетичному обміні у нервових та м'язових клітинах. Креатин утворюється в печінці, нирках та підшлунковій залозі із аргініну, метіоніну та гліцину. Більше 90% запасу креатину і організмі міститься у м'язах, і чим більшим є цей запас, тим вищі силові показники атлета. Креатинові добавки застосовуються для збільшення результативності високоінтенсивних переважно анаеробних навантажень.

Препарати, що підвищують рівень тестостерону, – це комплекси, що сприяють поліпшенню витривалості, стимулюють зростання тривалості і спокою нічного сну. До їх складу входять різні компоненти: рослинні екстракти, цинк, магній, вітамін В₆ тощо.

Вітаміни і мінерали необхідні живим організмам для здійснення процесів життєдіяльності. Нестача цих речовин в організмі приводить до погіршення самопочуття, порушенням життєвих функцій і серйозним захворюванням. Спортивні вітамінно-мінеральні комплекси містять у собі різноманітні вітаміни та мінерали (макро- і мікроелементи). Вони можуть бути різноманітними за складом та визначаються бажаним ефектом.

Засоби регенеруючої дії сприяють захисту судин та зв'язок, профілактиці травм, зменшенню наявного запалення та пришвидшенню регенерації, підвищенню еластичності зв'язок та гнучкості. Основні компоненти, незамінні

для здоров'я судин і зв'язок: хондроїтин (відповідає за живлення та захист хрящів), колаген (білок, один із основних складових зв'язок та сухожилів), глюкозамін (будматеріал для хрящів). Також, до цих комплексів можуть входити вітаміни (С, В₆, Н) і мінерали (марганець, мідь, кальцій, магній), що сприяють підтриманню здоров'я хрящової тканини.

Енергетики – група спортивних продуктів, застосовуваних для підвищення активності, збільшення витривалості спортсменів у період інтенсивних тренувань. Найпопулярніші компоненти енергетиків: кофеїн і гуарана. Часто до складу енергетиків входять інші стимулюючі рослинні екстракти (кореню женьшеню, гіркого апельсину, елеутерококу, чаю, горіхів коли), вуглеводи із різноманітною довжиною ланцюга (мальтодекстрин, глюкоза, фруктоза), вітаміни (С, Е, групи В) та вітаміноподібні речовини (L-карнітин), мінерали (магній, натрій, калій), амінокислоти (тирозин), таурин.

Ізотоніки – спортивні напої, що містять електроліти (хлориди кальцію, магнію, натрію і калію), вуглеводи. Під час тренування організм втрачає багато рідини, разом із чим виводяться солі (електроліти), що забезпечують скорочення м'язів, утворення енергії, і входять до складу багатьох гормонів, ферментів та вітамінів. Ізотонік компенсує ці втрати, а також містить вуглеводи, для поповнення запасів енергії. До складу ізотоніка можуть бути включені вітаміни та L-карнітин. Ізотонічні напої підтримують баланс в організмі, оптимальну роботу всіх систем спортсменів під час тренування, роблять тренування більш ефективним та покращують відновлення.

Отже, асортимент спортивного харчування, що імпортується в Україну є досить широким і включає такі основні види, як білкові суміші, гейнери, амінокислоти, донатори оксиду азоту, жироспалювачі, креатинові добавки енергетики та інші. Протеїнові батончики відносяться до білкових сумішей.

2.3. Ідентифікаційна експертиза спортивного харчування та оформлення її результатів

Метою проведення ідентифікаційної експертизи є встановлення відповідності характеристик конкретного товару даним, зазначеним на маркуванні, в супровідних документах, вимогам НД, приналежності товару до однорідної групи товарів тощо. Критерії ідентифікації – це показники, які об'єктивно характеризують суттєві ознаки товару й дають можливість відрізнити його від аналогічного товару.

Проведений нами огляд літературних джерел показав, що на сьогодні відсутні критерії, методи та засоби ідентифікації спортивного харчування. Враховуючи зазначене, нами було розроблено критерії, показники, засоби та методи ідентифікації спортивного харчування для митних цілей. До основних критеріїв віднесено маркування, групи органолептичних та фізико-хімічні показників (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Критерії, показники, засоби та методи ідентифікації спортивного харчування

Критерії та показники ідентифікації	Засоби ідентифікації	Методи ідентифікації
1	2	3
Найменування товару	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Повнота маркування		
Мова маркування	Каталоги виробника, НД, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Склад	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Харчова цінність на 100 г продукту	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Поживна цінність продукту на 100 г	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Вага нетто	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Торговельна марка	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Виробник	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Імпортёр	ТСД	Органолептичний, аналітичний
Країна виробництва	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Дата виробництва	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Термін придатності	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Номер партії	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний

Продовження табл. 2.2

1	2	3
Умови зберігання	Каталоги виробника, ТСД, НД	Органолептичний, аналітичний
Рекомендації споживання	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний, аналітичний
Застережливі написи	Каталоги виробника, ТСД, НД	Органолептичний, аналітичний
Органолептичні показники		
Зовнішній вигляд	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний
Колір	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний
Запах	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний
Смак	Каталоги виробника, ТСД	Органолептичний
Фізико-хімічні показники:		
Вага нетто, г	Каталоги виробника, ТСД	Вимірювальний
Поживна цінність продукту на 100 г	Каталоги виробника, ТСД	Вимірювальний
Вміст білку на 100 г, г	Каталоги виробника, ТСД	Вимірювальний
Тип білку	Каталоги виробника, ТСД	Вимірювальний

Ідентифікаційну експертизу проводили у два етапи: дослідження повноти маркування та безпосередньо дослідження.

Результати експертизи повноти маркування наведені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Результати експертизи повноти маркування протеїнових батончиків

Критерій ідентифікації	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5
1	2	3	4	5	6
Найменування товару	Протеїновий батончик зі смаком какао у молочному шоколаді	Протеїновий батончик зі смаком піна-колади у білій глазури	Протеїновий батончик зі смаком коричневої булочки	Протеїновий батончик зі смаком шоколаду та марципану	Протеїновий батончик зі смаком ванілі
Повнота маркування:					
Мова маркування	англійська, українська	англійська, українська	англійська, українська	англійська, німецька, французька, угорська, українська	словацька, українська
Харчова цінність на 100 г продукту	жири - 6 г білки - 20 г вуглеводи - 38 г сіль - 0,8 г	жири - 6 г білки - 20 г вуглеводи - 38 г сіль - 0,8 г	жири - 6 г білки - 20 г вуглеводи - 38 г сіль - 0,8 г	жири - 15 г білки - 40 г вуглеводи - 11 г вітамін Е - 0,83 г сіль - 0,8 г	жири - 16,7 г білки - 25 г вуглеводи - 43,2 г сіль - 0,4 г волокна - 8,8 г

Продовження табл. 2.3

1	2	3	4	5	6
Склад	Казеїнат натрію, концентрат сироваткового білка, ізолят соєвого білка, знежирене молоко, чистий мед, шоколадне покриття, какао-порошок, рисові чіпси, ароматизатор - шоколад, рослинна олія	Мед, білий шоколад, казеїнат натрію, концентрат сироваткового протеїну, концентрат соєвого протеїну, ізолят соєвого протеїну, кокосова стружка, рослинна олія, сіль, ароматизатор	Мед / глюкоза / сироп фруктози, темний шоколад як покриття (15% - цукор, масло какао, молоко, ванілін, емульгатор: лецитин), казеїнат натрію, ізолят соєвого протеїну, концентрат сироваткового білка, рисові чіпси, рослинна олія, сіль, ароматизатор	Сироватковий білок, білок яйця, казеїнат кальцію, ізолят соєвого білка, пальмова олія, какао-порошок, екструдована соя, шматочки шоколаду, лецитин, какао-порошок з зниженим вмістом жиру, вода, емульгатор, ароматизатори, гелеутворюючі агенти, консерванти, підсолоджувачі	Концентрат соєвого білка, ізолят соєвого протеїну, пальмовий жир, знежирене молоко, лецитин, гліцерин, соєві чіпси, рапсова олія, сіль, вітамінний мікс, ароматизатори, кислота сорбінова
Поживна цінність продукту на 100 г	278 ккал	278 ккал	278 ккал	353 ккал	406 ккал
Вага нетто	70 г	70 г	70 г	50 г	60 г
Торговельна марка	Athlete Genetics	Athlete Genetics	Athlete Genetics	BioTech USA	Tekmar
Виробник	Athlete Genetics LLC	Athlete Genetics LLC	Athlete Genetics LLC	BioTech USA Kft.	Tekmar Slovensko, s.r.o.
Імпортёр	не наведено	не наведено	не наведено	не наведено	ТОВ "Агат-Сервіс"
Дата виробництва	12/2018	12/2018	05/2018	не наведено	16/10/2018
Термін придатності	06/2020	06/2020	11/2019	08/06/2019	16/10/2019
Номер партії	не наведено	не наведено	не наведено	1018107	не наведено
Умови зберігання	не наведено	не наведено	не наведено	не наведено	не наведено
Рекомендації споживання	1-3 батончики в перервах між прийомами їжі	1-3 батончики в перервах між прийомами їжі	1-3 батончики в перервах між прийомами їжі	не наведено	не наведено
Застережливі написи	без глютену, без аспартаму, без ГМО	без глютену, без аспартаму, без ГМО	без глютену, без аспартаму, без ГМО	без аспартаму	не наведено

За результатами проведених досліджень встановлено невідповідність маркування вимогам Закону України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" [9], а саме: маркування зразків №1, 2, 3, 4 не містить даних щодо імпортера або представника виробника на території

України, маркування зразку №4 не містить даних щодо дати виготовлення продукту, не наведено номер партії виробництва зразків №1, 2, 3 та 5, на маркуванні усіх зразків не наведені дані щодо умов зберігання. Дані порушення вимагають виправлення.

У табл. 2.4 наведені результати ідентифікаційної експертизи протеїнових батончиків за органолептичними та фізико-хімічними показниками.

Таблиця 2.4

Результати ідентифікаційної експертизи протеїнових батончиків за органолептичними та фізико-хімічними показниками

Критерій ідентифікації	Зразок 1	Зразок 2	Зразок 3	Зразок 4	Зразок 5
Органолептичні показники					
Зовнішній вигляд	прямокутний батончик, глазуrowаний	прямокутний батончик, глазуrowаний	прямокутний батончик	прямокутний батончик, глазуrowаний	прямокутний батончик
Колір	темно-коричневий, із вкрапленнями світло-коричневого кольору, глазуrow - темно-коричнева	світло-жовтий, глазуrow - біла	світло-коричневий	світло-сірий	білий, із сіруватими вкрапленнями
Запах	слабо виражений шоколадний	слабо виражений молочний	слабо виражений коричний	сильно виражений шоколадний	сильно виражений ванільний
Смак	слабо виражений шоколадний смак	сильно виражений ананасовий із молочним присмаком	слабо виражений коричний	слабо виражений шоколадний, із молочним присмаком	сильно виражений ванільний
Фізико-хімічні показники					
Вага нетто, г	69,1	70,0	70,3	50,1	62,3
Поживна цінність продукту на 100 г	278 ккал	278 ккал	278 ккал	353 ккал	406 ккал
Вміст білку на 100 г, г	20	20	20	40	25
Тип білку	соєвий, молочний	соєвий, молочний	соєвий, молочний	соєвий, молочний, яєчний	соєвий

Ідентифікаційна експертиза протеїнових батончиків за органолептичними та фізико-хімічними показниками показала відповідність зразків каталогам виробника та товаросупровідним документам.

Наведені результати включають дані щодо зразку №5 - це зразок товару ТМ Tekmag, відповідно до супровідних документів зазначеного як харчова добавка для раціону спортсменів у вигляді батончика - протеїновий батончик, митне оформлення його переміщення через митний кордон України проводилось за МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. (Додаток В) та у графі 31 визначеному як: "1. Харчова добавка для раціону спортсменів із вмістом молочних жирів, цукру (глюкози) та мальтодекстрину, без вмісту спирту: Батончик протеїновий з ароматом ванілі білій глазурі: 200 кор. (15 шт.*коробці). Склад:Білковий концентрат 23,5% (концентрат білка молочної сироватки, ізолат соєвого білка), сироп глюкози, біла глазур 18% (цукор, повністю гідрогенезироване пальмове масло, сухе знежирене молоко, 8% сироватка, емульгатор: лецитин соєвий, ароматизатор), олігофруктоза 7%, родзинки 4%, (виноград, соняшникова олія), пальмова олія, соєві пластівці, зволожувач: гліцерин, рапсове масло, емульгатор: соєвий лецитин, ароматизатор ідентичний натуральному), емульгатор кислотності: молочна кислота, сіль, вітамінний премікс (В₁, В₂, В₆, В₁₂, ніюцин, пантотенова кислота, біотин, фолієва кислота, Е, С), мінеральні речовини (карбонат кальцію, сульфат), ароматизуючий консервант: сорбінова кислота".

За результатами дослідження цього товару було складено висновок Департаменту податкових та митних експертиз ДФСУ №№17.06-84577 від 17.06.2019 р. (Додаток Б).

Висновок містить 11 розділів, що відображає замовника (Закарпатська митниця ДФСУ), завдання, результати дослідження, висновки експерта та використані літературні джерела.

Завданнями експертизи було:

- визначити органолептичні показники товару;
- визначити фізико-хімічні показники товару;

— відповісти на питання: якому коду відповідають зразки товару згідно з УКТЗЕД?

Експертом зроблені такі висновки. Органолептичні показники зразків товару властиві протеїновим батончикам на основі білку або молочного концентрату. Визначені значення фізико-хімічних показників зразків не суперечать даним у наданих копіях товаросупровідної документації, маркуванню. Усі зразки товару визначені як глазуровані протеїнові батончики на основі соєвого білку із смаковою добавкою - ваніль, у споживчому пакуванні. За результатами досліджень зразки відповідають коду 2106 90 98 90 згідно з УКТЗЕД.

Таким чином, ідентифікаційна експертиза спортивного харчування може проводитись за загальними критеріями: маркування, органолептичних та фізико-хімічних показників, а для кожної класифікаційної групи необхідне розроблення повного переліку таких критеріїв. Зокрема, нами запропонований перелік критеріїв для протеїнових батончиків, а саме: найменування товару, маркування, органолептичні показники: зовнішній вигляд, колір, смак і запах; фізико-хімічні показники: вага, поживна цінність продукту, вміст білку на 100 г продукту, тип білку.

РОЗДІЛ 3

МИТНЕ ОФОРМЛЕННЯ ІМПОРТУ СПОРТИВНОГО ХАРЧУВАННЯ

3.1. Визначення митної вартості та нарахування митних платежів при імпорті спортивного харчування

Митна вартість товару – ціна, що фактично сплачена або підлягає сплаті за товари та інші предмети, які підлягають митному обкладенню, на момент перетину митного кордону України. При визначенні митної вартості до неї включаються ціна товару, зазначена в рахунку-фактурі, а також такі фактичні витрати, якщо їх не включено до рахунку-фактури:

- на транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетину митного кордону України;
- комісійні та брокерські;
- плата за використання об'єктів інтелектуальної власності, що належить до даних товарів та інших предметів і яка повинна бути оплачена імпортером (експортером) прямо чи побічно як умова їх ввезення (вивезення) [4; 5].

Питання розділу розкриваються на прикладі переміщення партії харчування для спортсменів від Tekmar Slovensko, s.r.o. (Словаччина) у режимі імпорту закупівлі ТОВ "Агат-Сервіс" (Україна) згідно договору №TSS/19 від 01.01.2019 р. (Додаток Д).

Перевірка правильності визначення митної вартості партії спортивного харчування проводилась шляхом перевірки граф 12, 20, 22, 42 та 45 митної декларації №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. (Додаток В). Визначення митної вартості проводилося 1 методом (гр. 43). Відповідно до контракту товар постачався на умовах FCA Galanta (франко-перевізник із зазначенням місяця завантаження).

Цей термін ІНКОТЕРМС 2010 означає, що продавець здійснює поставку товару, який пройшов митне очищення, шляхом передання призначеному

покупцем перевізнику у названому місці. Слід зазначити, що вибір місця поставки впливає на зобов'язання щодо завантаження й розвантаження товару в даному місці. Якщо поставка здійснюється в приміщенні продавця, то продавець несе відповідальність за навантаження. Якщо ж поставка здійснюється в іншому місці, продавець за відвантаження товару відповідальності не несе.

Отже митна вартість визначається за формулою 3.1:

$$MB = FB * KB + TB, \quad (3.1)$$

де MB – митна вартість

KB – курс валюти на день митного оформлення

TB – транспортні витрати.

Між ТОВ "Агат-Сервіс" та ТОВ "Мейнфрейт Україна" було складено договір про перевезення №DP-14/A/305/20-1212 від 03.04.2018 р. (Додаток З). Витрати на транспортування були наведені в довідці транспортних витрат №29 від 14.06.2019 р. (Додаток Л) та становили 10560 грн. від місця завантаження до митного кордону України – пп Ужгород – Вишне Немецьке. Оскільки витрати на транспортування вантажу до кордону не були враховані даними умовами поставки, то відповідно були додані при розрахунку митної вартості. Розподіл проводився пропорційно до фактурної вартості.

Партія спортивного харчування була оформлена за трьома різними кодами УКТ ЗЕД. Відповідно митна вартість для кожного коду визначалась окремо (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Розподіл партії спортивного харчування за кодами згідно з УКТЗЕД

№ з/п	Код УКТЗЕД	Фактурна вартість, євро	Фактурна вартість, грн.	Вартість перевезення, грн.	Митна вартість, грн.
1.	1806321000	3712,50	110715,07	5984,00	116699,07
2.	2106909890	3130,00	93343,62	3027,20	96370,82
3.	2106909200	1455,00	43391,36	1548,80	44940,16

Декларація митної вартості №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р., що була надана декларантом, – це заява особи за встановленою формою відомостей щодо митної вартості товарів. В рамках проведеного дослідження вважаємо за недоцільне наводити правила заповнення усіх граф ДМВ №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. (Додаток Г).

Контроль вірності визначення митної вартості спортивного харчування здійснювався шляхом аналізу документів, наданих до митного оформлення з метою перевірки ідентифікаційних, класифікаційних та інших ознак товару, які впливають на їх митну вартість, фотографування товарів.

Митна вартість є основою для розрахунку митних платежів: мито, акцизний податок, податок на додану вартість, інших. Наявність загальнодоступної методики і встановлених правил визначення митної вартості забезпечує всім учасникам зовнішньоекономічної діяльності рівні умови і дає змогу істотно підвищити впевненість при організації зовнішньоторговельних операцій, заздалегідь прорахувати всі необхідні економічні параметри укладених угод. Відсутність чітко визначених норм функціонування митної вартості зумовлює не тільки зниження фіскальних надходжень, але й створює сприятливе середовище для тінізації економічних відносин у митній системі.

Мито – обов'язковий вид податку, що стягується органами ДФСУ при ввезенні товару на митну територію або його вивозі з цієї території і що є невід'ємною умовою такого ввезення або вивозу відповідно до її законодавства. Мито покликане захищати внутрішнього виробника штучно збільшуючи собівартість імпортного товару, а також служать джерелом поповнення бюджетних коштів [29; 44]. Ставки мита визначені Законом України "Про митний тариф України" [35] у відсотках від митної вартості товару відповідно до тарифної номенклатури УКТ ЗЕД. При імпорті спортивного харчування застосовуються різні ставки мита - залежно від коду УКТ ЗЕД.

ПДВ – непрямий податок на товари й послуги. З метою стимулювання експорту фірмам-експортерам повертається сума ПДВ (при певних умовах). При імпорті ПДВ виступає засобом протекціоністської політики, оскільки його

стягнення з імпортованих товарів веде до їхнього подорожчання, підвищуючи тим самим конкурентоздатність товарів і послуг вітчизняного виробництва [39].

Під час процедури митного оформлення підприємство самостійно сплачує на рахунок митниці певну суму коштів, за рахунок яких мають покритися витрати на сплату всіх майбутніх платежів. Якщо такі суми не сплачено на рахунок митниці, митне оформлення не проводиться. Згідно з п. 206.1 Податкового кодексу України: "При ввезенні товарів на митну територію України суми податку, нараховані митницею, підлягають сплаті до державного бюджету платниками податку до/або на день подання митної декларації безпосередньо на єдиний казначейський рахунок за винятком операцій, за якими надається звільнення (умовне звільнення) від оподаткування" [39]. У разі ввезення товарів на митну територію України оподаткування здійснюється залежно від митного режиму, у який розміщуються ці товари.

Відповідно до п. 190.1 Податкового кодексу України імпортерам товарів при обчисленні бази обкладення ПДВ необхідно застосовувати офіційний курс НБУ, що діє на день подання митної декларації для митного оформлення, а в разі нарахування суми податкового зобов'язання митницею у випадках, коли митна декларація не подавалася, – на день визначення податкового зобов'язання.

За МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. (Додаток В) було сплачено митних платежів на загальну суму 53759,13 грн., що відображено у графі В. Розглянемо докладно, яким чином було нарахована дану суму. Слід відзначити, що у графі В відображаються лише ті суми, що підлягають сплаті до бюджету, а в графі 47 кожного товару – усі нараховані платежі.

Розрахунок суми мита в разі застосування адвалерних ставок мита (% від митної вартості товару), здійснюється за формулою:

$$C_{\text{ма}} = (B \times M_a) / 100\% \quad (3.2)$$

де $C_{\text{ма}}$ – сума ввізного мита,

B – митна вартість товару (у грн.),

M_a – ставка ввізного мита, встановлена у відсотках до митної вартості товару.

Протеїнові батончики, що імпортувалися в Україну, мають різні коди згідно з УКТ ЗЕД, отже і різні ставки ввізного мита (табл. 3.2). Також в табл. 3.2 наведені пільгові ставки, що застосовуються, якщо товар має країну походження - одну з країн ЄС (в досліджуваному прикладі - Словаччина), що підтверджено сертифікатом походження форми EUR.1 (в досліджуваному прикладі - №016348 від 13.06.2019 р. (Додаток П). Зниження ставок мита визначено міждержавною угодою від 27.06.2014 р. [36; 37].

Таблиця 3.2

Ставки мита відповідно до Митного тарифу України

Товар	Код УКТ ЗЕД	Ставка мита	
		повна	пільгова (походження ЄС)
Товар №1	1806 32 10 00	5%	0%
Товар №2	2106 90 98 90	0%	0%
Товар №3	2106 90 92 00	8%	4%

При застосуванні повної ставки мита розрахунок суми ПДВ на товари, що ввозяться на митну територію України, здійснюється за такою формулою:

$$C_{\text{пдв}} = (MB + M) \times 20\% / 100\% \quad (3.3)$$

де $C_{\text{пдв}}$ – сума податку на додану вартість;

B – договірна (контрактна) вартість, але не менша митної вартості, зазначеної у митній декларації;

M – сума ввізного мита за ставками Митного тарифу України.

При нарахуванні пільгових ставок (як в досліджуваному прикладі) до основи нарахування ПДВ додається лише сума фактично сплаченого мита.

Ставка ПДВ є єдиною для всіх імпортованих товарів та становить 20%.

Докладно це показано у табл. 3.3, де наведено узагальнені дані щодо платежів за всіма кодами товарів за МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. (Додаток В).

Як видно, щодо товару №1 при розрахунку суми ПДВ до основи нарахування не було включено суму мита, оскільки вона була нарахована умовно. Стосовно товару №2 було застосовано 0% ставку мита. При розрахунку суми ПДВ на товар №3 до основи нарахування було включено суму мита за пільговою ставкою 4%, що становило 1797,61 грн.

Таблиця 3.3

**Нарахування митних платежів за МД №UA125110/2019/452050 від
17.06.2019 р. (графіа 47)**

Вид	Основа нарахування,	Ставка	Сума	Спосіб платежу
Товар №1				
020	116699,07 грн.	5%	5834,95 грн.	06 - нараховано умовно
028	116699,07 грн.	20%	23339,81 грн.	01 - сплачено
Товар №2				
020	96370,82 грн.	0%	0,00 грн.	01 - сплачено
028	96370,82 грн.	20%	19274,16 грн.	01 - сплачено
Товар №3				
020	44940,16 грн.	4%	1797,61 грн.	01 - сплачено
028	46737,77 грн.	20%	9347,55 грн.	01 - сплачено

Аналіз нарахування митних платежів на партію спортивного харчування, що імпортується в Україну за МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. показав, що нарахована сума ввізного мита становить 1797,61 грн., а сума податку на додану вартість склала 51961,52 грн. Загальна сума нарахованих і стягнених митних платежів склала 53759,13 грн., що перераховані суб'єктом ЗЕД на відповідний рахунок митниці в повному обсязі.

3.2. Застосування механізму "єдиного вікна" при митному оформленні спортивного харчування

Автоматизована електронна система «Єдине вікно» в пунктах пропуску та у місцях митного оформлення товарів запроваджена в Україні з 01.08.2016 р. [22]. Це інструмент спрощення та зменшення кількості митних процедур.

Механізм "єдиного вікна" - механізм взаємодії декларантів з органами доходів і зборів, іншими державними органами, установами та організаціями, уповноваженими на здійснення дозвільних або контрольних функцій щодо переміщення товарів, транспортних засобів комерційного призначення через митний кордон України (рис. 3.1).

Рис. 3.1. Схема взаємодії підприємств, ДСФУ та органів контролю через інформаційний веб-портал "єдине вікно"

Механізм "єдиного вікна" реалізований через створення єдиного державного інформаційного веб-порталу "Єдине вікно для міжнародної торгівлі", який забезпечує можливість одноразового подання в електронному вигляді документів та/або відомостей з метою дотримання вимог щодо переміщення товарів через митний кордон України, передбачених законодавством України.

У досліджуваному прикладі митного оформлення спортивного харчування (протеїнових батончиків) через систему "Єдине вікно" в автоматичному режимі необхідні митні формальності було здійснено у такому порядку.

Декларантом в електронному вигляді подається МД разом із електронними копіями супроводжувальних та дозвільних документів.

Автоматизованою системою було зафіксовано отримання декларації та її реєстрацію.

Надалі - визначено перелік митних формальностей з урахуванням результатів аналізу ризиків, а саме:

- товар №2 із кодом УКТЗЕД 2106909890 відноситься до товарів групи ризику [34], тому під час його оформлення митний контроль та митний огляд здійснюється з обов'язковим оформленням рішення про визначення коду товару;
- при оформленні спортивного харчування обов'язковим є проведення офіційного контролю - державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин.

Автоматизованою системою було визначено необхідність участі посадової особи митниці у виконанні митних формальностей за митною одекларацією та призначено її, одночасно було надано цю інформацію декларанту.

Інспектором митниці у присутності представника декларанта було проведено митний огляд із відбором зразків для дослідження та направлено запит від 16.06.2019 р. №006-1-1/5506 до Управління експертиз та досліджень харчової продукції, напоїв та біологічно-активних речовин Департаменту податкових та митних експертиз ДФСУ.

Проведення офіційного контролю - державного контролю за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин - відбувалося шляхом попереднього документального контролю. Підтвердженням дотримання вказаних вимог є подання висновку санітарно-епідеміологічної експертизи №05.03.02-03/59173 від 24.09.2014 р. (Додаток Р). Цим документом підтверджено відповідність протеїнових батончиків вимогам за

рівнем вмісту забруднювачів хімічної та біологічної природи, радіонуклідів ^{137}Cs -200, ^{90}Sr -50 згідно з ГН 4.4.8.073-2001, ГН 6.6.1.1-130-2006.

Після отримання висновку ДПМЕ №17.06-84577 від 17.06.2019 р. за результатами експертизи (Додаток В) митне оформлення було завершено митне оформлення. Посадовою особою митниці внесено відповідні дані до автоматизованої системи, списані необхідні митні платежі в повному обсязі. Завершення митного оформлення засвідчується шляхом проставлення відповідних митних забезпечень та повідомлення про це декларанта через автоматизовану систему направлення відповідного повідомлення на електронну адресу - in@impexlogistic.com.ua.

3.3. Аналіз митного оформлення спортивного харчування в режимі імпорту згідно з митною декларацією

При митному оформленні партії спортивного харчування до митниці було подано заповнену митну декларацію та скан-копії товаросупровідних документів. Розглянемо докладно подані до оформлення документи.

Зовнішньоекономічний контракт – це матеріально оформлена угода двох суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності та їх іноземних контрагентів, спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності. У досліджуваному зразку – це контракт №TSS/19 від 01.01.2019 р. між Tekmar Slovensko, s.r.o., Словаччина та ТОВ "Агат-Сервіс", Україна (Додаток Д). Цим документом визначено основні умови постачання та оплати товару, вимоги до якості товару, відповідальність сторін, ціна та порядок сплати, приймання, вимоги до маркування та упакування, виставлення рекламаций тощо. Валюта договору – євро, загальна вартість – 300 000 євро. Термін дії – до 31.12.2019 р. Вимоги щодо форми зовнішньоекономічних договорів викладені в наказі №201 від 06.09.2001 р. [38].

Інвойс - рахунок-фактора за №4420164255 від 31.05.2019 р. - це документ, де наведені основні дані щодо партії спортивного харчування: перелік позицій,

кількість, ціна, вартість, умови постачання, умови оплати. Загальна вартість партії спортивного харчування становить 8297,50 євро за 890 коробок харчування в асортименті.

Прайс-лист від виробника – довідник цін (тарифів) на товари та/або види послуг, який адресований невизначеному колу покупців. На практиці термін "прейскурант" частіше використовується для зазначення цін на перелік послуг. Згідно загальноприйнятої світової практики прейскурант (прайс-лист) має містити відомості, яких достатньо будь-якому покупцю для отримання інформації щодо умов продажу товару, а саме: найменування товару, артикул, якість товару (за необхідності), одиниці виміру (штуки, упаковки тощо), ціну, з обов'язковим зазначенням валюти, передбачені системи знижок, виробника/виробників, умов поставки, умов платежу, термін поставки, характер тари та упаковки, дата його складання або ж число, з якого дані ціни вводяться в дію, термін дії, контактна інформація про продавця та будь-які інші положення, що стосуються умов продажу товарів. В досліджуваному прикладі прайс-лист від виробника без номеру від 01.06.2019 р. (Додаток Н) містить дані щодо ціни на товари на умовах постачання FCA-Galanta.

Транспортний документ або транспортна накладна – перевізний документ, що підтверджує укладання договору перевезення вантажу. Транспортна накладна складається на одну чи на декілька вартій вантажів, які перевозяться на одному транспортному засобі. Транспортна накладна складається або вантажовідправником, або власником транспортного засобу. Декларантом надано CMR №SAM01000190009 від 13.06.2019 р. (Додаток К), де перевізником є ТОВ "Майнфрейт Україна", та маршрут перевезення - від міста Галанта, Словаччина до міста Київ, Україна.

Пакувальний лист №4420164255/1 від 31.05.2019 р. (Додаток Ж), що відображає перелік усіх видів товару. Пакувальний лист необхідний у тих випадках, коли в одній упаковці містяться різні за асортиментом товари, зокрема: дані щодо кількості, ваги нетто та брутто кожної із позицій спортивного харчування.

Довідка транспортних витрат №29 від 14.06.2019 р. (Додаток Л), що виписана ТОВ "Майнфрейт Україна" та є підтвердженням того, що транспортні витрати на доставку вантажу від місця загрузки в м. Галанта, Словаччина, до кордону України – п/п Ужгород - Вишне Немецьке – становили 10560 грн. Транспортні витрати – це всі витрати з доставки товару від продавця до покупця, що включають вартість фрахту, страхування, вантаження/розвантаження, упаковку/розпакову та інші супутні витрати. Перевезення здійснювалося згідно договору №PD-14/A/305/20-1212 від 03.04.2018 р. (Додаток З), яким визначені умови організації та виконання послуг перевезення.

Копія експортної декларації країни відправлення №19-6601212-E1570 від 02.05.2019 р. – це оформлена в країні експорту товару митна декларація в митному режимі "експорт", та є додатковим документом, що подається (за наявності) декларантом для підтвердження заявленої митної вартості товарів, і має бути оформлена відповідно до чинного законодавства цієї країни.

Договір надання митно-брокерських послуг №20/01-2019 від 20.01.2019 р. (Додаток М) між ТОВ "Агат-Сервіс" та ТОВ "Імпекс Логістік", що є договором доручення, яким власник товарів надає підприємству – митному брокеру повноваження здійснювати будь-які операції, пов'язані з пред'явленням митниці товарів, транспортних засобів та документів на них до митного оформлення.

Митний брокер - це підприємство, що надає послуги з декларування товарів, транспортних засобів комерційного призначення, які переміщуються через митний кордон України. Агент з митного оформлення - це фізична особа - резидент, яка перебуває у трудових відносинах з митним брокером і безпосередньо виконує в інтересах особи, яку представляє митний брокер, дії, пов'язані з пред'явленням митниці ДФС товарів, а також документів, потрібних для здійснення їх митного контролю та митного оформлення. При цьому інформація, отримана митним брокером та його працівниками — агентами з митного оформлення від особи, яку представляє митний брокер, у процесі виконання митних формальностей може використовуватися виключно для

цілей виконання цих формальностей. За розголошення інформації, що становить комерційну таємницю або є конфіденційною, митний брокер та його працівники - агенти з митного оформлення несуть відповідальність відповідно до закону (ст. 419 Митного кодексу України [29]).

Порядок обліку осіб, які здійснюють операції з товарами, затверджено наказом міністерства фінансів України №552 від 15.06.2015 р. [41].

Сертифікат походження форми EUR.1 №016348 від 13.06.2019 р. (Додаток П) є документом, що підтверджує країну походження партії спортивного харчування, а саме: Словаччина, та дає право провести митне оформлення вантажу з використанням преференційної ставки мита. Докладно це питання розкрито у п. 3.2.

Висновок санітарно-епідеміологічної експертизи №05.03.02-03/59173 від 24.09.2014 р. (Додаток Р) є документом нетарифного регулювання імпорту. Необхідність отримання висновків державної санітарно-епідеміологічної експертизи визначена Законами України, зокрема тими, що стосуються продуктів харчування.

При заповненні електронної МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. (Додаток В) декларант керувався вимогами діючого законодавства - низки нормативних документів.

У першому підрозділі графі 1 проставлено літерний код напрямку переміщення товарів "ІМ" – імпорт, у другому – код митного режиму "40" – імпорт, у третьому – ДЕ – додаткова декларація до попередньої митної декларації.

У графі 2 зазначено реквізити відправника – сторону зовнішньоекономічного контракту: Tekmar slovensko s.r.o. зі складу Hviezdoslavova 807, 924, 27 Galanta, Словаччина на основному листі, та відправника - на додатковому листі МД: SK Tekmar Slovensko, s.r.o. Vinarska, 26, 951 41 Luzianky, Словаччина.

У першому підрозділі графі 3 "Форми" зазначено порядковий номер комплекту, у другому – загальна кількість комплектів форм МД-2, МД-3: "1/2" (один комплект форми МД-2 та два комплекти форми МД-3).

У графі 4 зазначено "2/0" адже декларація має два додаткових аркуші форми МД-6.

У графі 5 зазначено загальну кількість задекларованих у МД товарів – "3".

У графі 6 зазначено вантажні місця задекларованих товарів відповідно до товаросупровідних документів – "20".

У графі 7 "Довідковий номер" зазначено порядковий номер МД – "17648".

У графу 8 наведено відомості про одержувача товарів: ТОВ "Агат-Сервіс", Україна, 03151, м. Київ, вул. Ушинського, 28, UA10037024472.

В графу 9 занесені відомості про резидента України, що уклав зовнішньоекономічний контракт: ТОВ "Агат-Сервіс", Україна, 03151, м. Київ, вул. Ушинського, 28, UA10037024472. Всі реквізити даної графи співпадають з реквізитами графи 8 – це свідчить про те, що фірма-відправник товару і фірма відповідальна за фінансове врегулювання одна і та ж.

В графі 11 зазначено літерний код країни виробника відповідно до Класифікації держав світу країни – "SK" – Словаччина.

У графі 12 наведено відомості про вартість товару: 258010,05.

У графі 14 наведено відомості про декларанта: ТОВ "Імпекс Логістик", у правому верхньому кутку після знаку № – податковий номер "UA0037882298", після реквізитів – ідентифікаційний номер та номер ліцензії на проведення брокерської діяльності АЕ190536 від 25.04.2014 р.

У графі 15 "Країна відправлення" наводиться українською мовою коротка назва країни, з якої відправлено товари в Україну - Словаччина, а в графі 15а "Код країни відправлення" зазначено літерний код країни з якої товари імпортуються "SK" - відповідно до Класифікації країн світу

В графі 18 зазначено відомості про транспортний засіб, на якому (яких) безпосередньо перебувають товари при пред'явленні митниці відправлення – "AC9053BI". У правому підрозділі проставляється літерний код альфа-2

відповідно до класифікації країн світу країни реєстрації транспортного засобу – UA – Україна.

У графу 19 внесено 0, оскільки товар прямує не в контейнері.

У першому підрозділі графі 20 зазначено скорочене літерне найменування умов поставки "FCA" згідно з Класифікатором умов поставки, у другому підрозділі графі зазначається літерний код альфа-2 відповідно до класифікації країн світу країни, на території якої міститься географічний пункт доставки товарів, через пропуск – назва цього географічного пункту – "FCA, SK Galanta".

У графу 21 занесемо відомості про транспортний засіб, на якому товар надійшов за митну територію України – "AC9053BI" та країна – UA – Україна.

У лівому підрозділі графі 22 наводиться відповідно до класифікації валют літерний код валюти, у якій складено рахунки-фактури (інвойси) або інші документи, які визначають вартість товару "EUR", тобто євро, а у правому підрозділі графі – загальну фактурну вартість товару, що становить 8297,50.

У графі 23 у графі зазначається офіційний курс гривні до іноземної валюти, зазначеної в лівому підрозділі графі 22 МД, установлений Національним банком України на дату подання декларації до оформлення – 29,822242.

У лівому підрозділі графі зазначено "021" – код характеру контракту згідно з Класифікатором характерів угод, що відповідає валюті розрахунку, у правому підрозділі графі "EUR", тобто євро – літерний код валюти розрахунку відповідно до Класифікації валют. В нашому випадку характер угоди – це переміщення товарів з розрахунками у ВКВ (крім державного кредиту й погашення державного кредиту).

У лівий підрозділ графі 25 занесемо "30" – код виду транспорту до пункту перепуску згідно з Класифікатором видів транспорту, тобто автомобільний транспорт.

У лівому підрозділі графі 26 внесемо – "30" – код виду транспорту до кінцевого місця призначення згідно з Класифікатором видів транспорту, тобто автомобільний транспорт.

У графі 28 зазначено фінансові та банківські відомості про суб'єкта ЗЕД ТОВ "Агат-Сервіс", що здійснює поставку: код ЄДРПОУ банку – 00039019, назву банку – ПАТ "УКРСОЦБАНК", МФО банку – 300023.

У графу 29 внесено найменування митниці і дев'ятизначний код пункту пропуску, через який вивозяться товари: "Закарпатська митниця ДФС, UA305100".

У графі 30 зазначаються відомості про зону митного контролю, в якій знаходяться задекларовані товари – "125-020-1-1".

У графу 31 було внесено відомості про товар, їх маркування та кількість.

Партію спортивного харчування було оформлено за трьома різними кодами, отже гр. 31 було заповнено окремо. Головним критерієм класифікації спортивного харчування згідно з УКТЗЕД є сировина та хімічний склад спортивного харчування.

Товар №1, код 1806321000: харчова добавка для раціону спортсменів із вмістом какао: Батончик Мюслі в молочній глазурі - з желе лимон-лайм: 95 кор. (50 шт.*коробці)., склад: лимонно-лаймове желе (сироп глюкози, цукор, лимонно-лаймовий концентрат, пектин, лимонна кислота, вітамін С, натуральний барвник (куркума, хлорофіл), натуральний аромат лимона), йогуртова глазур (цукор, рослинний жир, сухий йогурт, сироватка, сухі вершки, лецитин, натуральний йогуртовий аромат, лимонна кислота), сироп глюкози, витяжки зернових культур (пшениця, рис), соєві пластівці, сироп фруктози, рослинний жир, ізіум, цедра, сухі вершки, какао, лецитин, сіль, лактоза, натуральний аромат (лимону, ванілі). Батончик Мюслі в молочній глазурі - з малиновим желе: 65 кор. (50 шт.*коробці)., склад: малинове желе (сироп глюкози, цукор, малиновий концентрат, антоціанін, пектин, лимонна кислота, вітамін С, натуральний аромат малини), молочна глазур (цукор, рослинний жир, какао, емульгатор лецитин, натуральний аромат ванілі), сироп глюкози,

витажжкн зернових культур (пшениця, рис), соєві пластівці, сироп фруктози, рослинний жир, ізіум, цедра, сухі вершки, какао, лецитин, сіль, лактоза, натуральний аромат (малини, ванілі). Протеїнові батончики: Протеїновий батончик в шоколадній глазури: 200 кор. (15 шт.*коробці), склад: білковий концентрат 23,5% (концентрат білка молочної сироватки, ізолат соєвого білка), сироп какао-глазур 17% (цукор, повністю гідрогенезироване пальмове масло, какао-порошок 16%, емульгатор: лецитин соєвий, ароматизатор), олігофруктоза, родзинки 4% (родзинки, соняшникова олія), соєві пластівці, пальмовий жир, зволожувач: гліцерин, гарячий шоколад 2% (какао терте, цукор, какао масло, емульгатор: соєвий лецитин, ароматизатор ідентичний натуральному), какао-екструдер (пшеничне борошно, рисове борошно, цукор, какао порошок, сіль), масло каноли, какао-порошок, емульгатор кислотності: молочна кислота, сіль, вітамінний премікс (В₁, В₂, В₆, В₁₂, ніоцин, пантотенова кислота, біотин, фолієва кислота, Е, С), мінеральні речовини (карбонат кальцію, сульфат), ароматизуючий консервант: сорбінова кислота. Батончик горіх з гарбузовим насінням: 35 кор. (10 шт.*коробці)., Склад: суміш горіхів 50% (арахіс, бразильський горіх), молочна оболонка 15% (цукор, рослинний жир, какао порошок, емульгатор: лецитин), сироп фруктози, сироп глюкози, гарбузове насіння 6%, екструдат (пшениця, рис), цукор, сіль, насіння соняшника 2%, декстроза, емульгатор: лецитин.

Товар №2, код 2106909890: харчова добавка для раціону спортсменів із вмістом молочних жирів, цукру (глюкози) та мальтодекстрину. без вмісту спирту: Батончик Мюслі в йогурті-Абрикос: 120 кор. (по 25 шт.*коробці)., склад: йогуртова глазур (цукор, рослинне масло, сухий йогурт, суха сиворотка, сухе знежирене молоко, лецитин, натуральний ароматизатор йогурта, лимонна кислота), абрикосове пюре, витажжкн зернових культур (кукурудза, пшениця, рис), цукор, курага), мед, йогуртовий порошок, рослинний жир, сироп глюкози, вівсяні та пшеничні пластівці, мальтодекстрин. Протеїновий батончик з ароматом ванілі білій глазури: 200 кор. (15 шт.*коробці). Склад: білковий концентрат 23,5% (концентрат білка молочної сироватки, ізолат соєвого білка),

сироп глюкози, біла глазур 18% (цукор, повністю гідрогенезироване пальмове масло, сухе знежирене молоко, 8% сироватка, емульгатор: лецитин соєвий, ароматизатор), олігофруктоза 7%, родзинки 4%, (виноград, соняшникова олія), пальмова олія, соєві пластівці, зволожувач: гліцерин, рапсове масло, емульгатор: соєвий лецитин, ароматизатор ідентичний натуральному), емульгатор кислотності: молочна кислота, сіль, вітамінний премікс (В₁, В₂, В₆, В₁₂, ніюцин, пантотенова кислота, біотин, фолієва кислота, Е, С), мінеральні речовини (карбонат кальцію, сульфат), ароматизуючий консервант: сорбінова кислота. Батончик горіх з медом: 45 кор. (10 шт.*коробці). Склад: суміш горіхів 69% (арахіс, мигдаль, фундук, бразильський горіх), сироп фруктози, сироп глюкози, мед 5%, екструдат (пшениця, рис), цукор, сіль, декстроза, емульгатор: лецитин.

Товар №3, код 2106909200: харчова добавка для раціону спортсменів із вмістом молочних жирів менш, ніж 1,5%, без вмісту цукрози, глюкози, без вмісту спирту: Батончик Мюслі в йогурті - Ацерола без цукру: 50 кор. (по 25 шт.*коробці), склад: йогурт з підсолоджувачем 30% (підсолоджував: мальтит, повністю гідрогенізований пальмовий жир, сироватка, йогуртовий порошок 4%, емульгатор соєвий лецитин, лимонна кислота, ароматизатор), вівсяні пластівці 20%, екструдовані зернові культури 11%, (пшеничне борошно, рисове борошно, кукурудзяне борошно, сіль), родзинки (виноград, соняшникова олія), пшеничні пластівці 4%, мальтодекстрин, пальмовий жир, концентрована ацерола 1,5%, рапсове масло, волого утримуючий агент: гліцерин, емульгатор: соєвий лецитин, лимонна кислота, сіль, ароматизатор. Батончик Мюслі в йогурті - чорна смородина без цукру: 80 кор. (по 25 шт.*коробці), склад: йогурт з підсолоджувачем 30% (підсолоджував: мальтит, повністю гідрогенізований пальмовий жир, суха молочна сироватка, йогуртовий порошок 4%, емульгатор: соєвий лецитин, лимонна кислота, ароматизатор), вівсяні пластівці 20%, підсолоджувач: мальтит, екструдовані зернові культури 11%, (пшеничне борошно, рисове борошно, кукурудзяне борошно, сіль), родзинки (виноград, соняшникова олія), пшеничні пластівці 4%, мальтодекстрин, пальмовий жир,

сушена чорна смородина 1,5%, (чорна смородина, соняшникова олія), вологоутримуючий агент: гліцерин, емульгатор: соєвий лецитин, лимонна кислота, сіль, ароматизатор.

Графи 32, 33, 34, 35, 36, 38, 42, 45, 46, 47 заповнюються для кожного коду товару окремо. В рамках дослідження вважаємо недоцільним наводити усі дані, тому наведено дані стосовно товару №1.

У графі 32 зазначено порядковий номер товару – 1.

В першому підрозділі граfi 33 "Код товару" зазначено перші 8 знаків коду згідно з УКТЗЕД, у другому підрозділі граfi – дев'ятий та десятий знаки коду товару згідно з УКТЗЕД, а у п'ятому підрозділі граfi – "0", оскільки товар не підлягає експортному контролю.

У лівому підрозділі "а" граfi 34 зазначено "SK" – літерний код країни походження товару відповідно до Класифікації держав світу, описаного в графі 31 МД та класифікованого згідно з УКТЗЕД у графі 33 МД.

У графі зазначено – вага брутто товару, описаного в графі 31 МД – 680 кг.

У графі 37 у графі проставляється код процедури переміщення товарів відповідно до заявленого митного режиму. У першому підрозділі граfi проставляється чотиризначний код: перші дві цифри – код митного режиму – 40 – імпорт, наступні дві – код попереднього митного режиму – попередній митний режим відсутній, тому проставляється "00". У другому підрозділі граfi проставляється чотиризначний код, перші два знаки: літерний код особливості переміщення товарів – ZZ – некласифіковані особливості, наступні два знаки – цифровий код додаткових особливостей переміщення – 00 – некласифіковані додаткові особливості.

В графі 38 зазначено – вага нетто товару – 601 кг.

Графа 40 "Загальна декларація/попередній документ" заповнюється, якщо заявленому режиму передував інший режим або поданню МД передувало оформлення тимчасової або періодичної МД – 1801/UA/125110/2019/450858 від 14/06/2019/1.

У графу 42 з точністю до чотирьох знаків у дробовій частині наводиться фактурна вартість товару у валюті, в якій складені рахунки або інші документи, що визначають вартість товару – "3712,5000".

В графі 43 "Метод визначення митної вартості" зазначається порядковий номер методу визначення митної вартості, що використовувався – 1 – за ціною договору щодо товарів, які імпортуються.

У графі 44 зазначено документи, та їх коди згідно з Класифікатором документів і реквізити документів (табл. 3.4) [21].

Таблиця 3.4

**Документи, що були надані для оформлення МД №UA125110/2019/452050
від 17.06.2019 р.**

Код документу	Номер документу	Дата документу	Примітка
0271	4420164255/1	31/05/2019	Пакувальний лист
0380	4420164255	31/05/2019	Інвойс
0730	SAM01000190009	13/06/2019	Автотранспортна накладна
0954	U016348	13/06/2019	Сертифікат з перевезення (походження) товару форми EUR.1
3007	29	14/06/2019	Документ, що підтверджує вартість перевезення товару
3014	б.н.	01/06/2019	Прейскурант (прайс-лист) виробника товару
4104	TSS/19	01/01/2019	Зовнішньоекономічний договір (контракт) купівлі-продажу
4207	20/01-2019	20/01/2019	Договір про надання послуг митного брокера
4301	PD-14/A/305/20-1212	03/04/2018	Договір (контракт) про перевезення
5141	1	17/06/2019	Заява декларанта про те, що товари не є продукцією, виробленою із застосуванням генетично-модифікованих організмів
9610	19ROBU8600E0045695	31/05/2019	Копія митної декларації країни відправлення

Графа 45 "Коригування" заповнюється у разі сплати вивізного мита або застосування заходів забезпечення його сплати відповідно до розділу X Митного кодексу України – "116699.07".

У графі 46 зазначено митну вартість товару в тисячах гривень – "116.69907".

У графі 47 "Нарахування платежів" зазначаються відомості про нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів). У першій колонці "Вид" зазначається код платежу за Класифікатором видів податків та зборів, у другій колонці "Основа нарахування" - митна вартість товару при нарахуванні мита та митна вартість товару збільшена на суму мита при нарахуванні податку на додану вартість, у третій колонці "Ставка" - розмір ставки мита та податок на додану вартість, що встановлюється законодавством, у колонці "Спосіб платежу" - відповідний код способу розрахунку згідно з Класифікатором способів розрахунків.

Детальний аналіз розрахунку митної вартості та нарахування платежів наведений вище.

У графі В "Подробиці розрахунків" зазначено відомість про здійснені декларантом платежі на суму 53759,13 грн. відповідно до Класифікатора видів і податків зборів за кодом платежу:

"020" – 1797,61 грн., а також ідентифікаційний код – "0037024472"

"028" – 51961,52 грн., а також ідентифікаційний код – "0037024472"

У графі 54 зазначено відомості і підпис представника декларанта: 03048, м. Київ, пр-т С. Бандери, 28-Г. Петренко О.А. +380442840447, ППН – 2288314505, in@impexlogistic.com.ua.

Таким чином, митне оформлення при переміщенні досліджуваної партії спортивного харчування, а саме протеїнових батончиків, було проведено в повному обсязі та без порушення митних правил.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами проведеного дослідження нами було сформульовано наступні висновки.

1. Обсяг ринку спортивного харчування в Україні в 2019 році за попередніми підрахунками становитиме 115,4 млн. грн. Загальними тенденціями ринку можна вважати поступове та стабільне його зростання через підвищення добробуту населення, зростання ринку фітнес-послуг, підвищення інформаційної підтримки з боку імпортерів та виробників (реклама, спеціалізовані заходи), зміни нормативного регулювання. Однак актуальною залишається проблема контрабандного ввезення цих продуктів та фактична відсутність ринкового контролю під час реалізації.

2. Спортивне харчування в Україні вживають не тільки професійні спортсмени та аматори, але і люди, які не займаються активно спортом. Основні причини споживання можна розподілити наступним чином: відновлення енергії організму (18,2% опитуваних), збільшення рівню енергії (17,9%), піклування про здоров'я (13,4%), а також тому що подобається смак (16%). Спортсмени віддають перевагу продуктам для збільшення енергії (25%), відновлення енергії (22,5%) та збільшення витривалості (16,3%).

3. За результатами дослідження структури українського ринку харчування для спортсменів найбільш популярним видом у 2018 році були сухі протеїнові суміші, що є загальною тенденцією останніх років. Спортивне харчування у формі батончиків займає 11% цього ринку, напої – 8%.

4. Загальний регламент ідентифікаційної експертизи харчування для спортсменів для митних цілей визначається різними законодавчими і нормативними актами та не має особливостей щодо його проведення порівняно із іншими групами товарів. Ідентифікаційна експертиза спортивного харчування може проводитись за загальними критеріями: маркування, органолептичних та фізико-хімічних показників, а для кожної класифікаційної групи необхідне розроблення повного переліку таких критеріїв. Зокрема, нами

запропонований перелік критеріїв для протеїнових батончиків, а саме: найменування товару, маркування, органолептичні показники: зовнішній вигляд, колір, смак і запах; фізико-хімічні показники: вага, поживна цінність продукту, вміст білку на 100 г продукту, тип білку.

5. В Україні відсутня єдина класифікація спортивного харчування. Найчастіше продукти для спортсменів групують за призначенням (для корегування маси тіла, розвитку м'язової маси, пришвидшення процесів відновлення організму, захисту суглобів і зв'язок, регуляції водно-сольового обміну тощо) або за складом (білкові, білково-вуглеводні, вуглеводно-мінеральні, вітамінно-мінеральні, біологічно активні добавки). Також спортивне харчування групують за групами, видами, формами випуску та призначенням. Іншим підходом може бути класифікація спортивного харчування, що включає в себе поділ продуктів на функціональні, технологічні та спеціальні. Потребує ретельного доопрацювання класифікація продуктів за складом, що наданий момент включає: амінокислоти, полівітаміни, білкові концентрати (протеїн), гейнери (суміш білкових концентратів і вуглеводів), жироспалювачі на основі L-карнітину, добавки направленої регенеруючої дії. Зазначений розподіл є важливим для митних цілей зважаючи на необхідність правильної класифікації харчування для спортсменів згідно з УКТЗЕД. Нами може бути запропонована класифікація спортивного харчування, що передбачає розподіл на наступні групи: білкові продукти; гейнери; амінокислоти; донатори оксиду азоту; жироспалювачі; спеціальні препарати; енергетики; ізотоніки.

6. Для дослідження було обрано п'ять зразків: чотири придбані у роздрібній мережі, один є частиною партії товару, що легально переміщувалась через митний кордон України. За результатами проведеної ідентифікаційної експертизи встановлено відповідність зразку супровідним документам (протеїновий батончик ТМ Tekmar). Однак, відзначено невідповідність всіх зразків вимогам Закону України "Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів" щодо маркування. Дослідження фізико-хімічних показників довело належність та відповідність товару

каталогам виробника. Таким чином, доведено економічну небезпеку контрабандного ввезення протеїнових батончиків на територію України.

7. Аналіз митного оформлення партії спортивного харчування не виявив порушень. Аналіз нарахування митних платежів на партію спортивного харчування, що імпортується в Україну за МД №UA125110/2019/452050 від 17.06.2019 р. показав, що нарахована сума ввізного мита становить 1797,61 грн., а сума податку на додану вартість склала 51961,52 грн. Загальна сума нарахованих і стягнених митних платежів склала 53759,13 грн., що перераховані суб'єктом ЗЕД на відповідний рахунок митниці.

Надаємо наступні пропозиції:

1. Департаменту податкових та митних експертиз ДФС України використовувати розроблені в роботі критерії, показники, засоби та методи ідентифікації спортивного харчування, а саме протеїнових батончиків, під час проведення ідентифікаційної експертизи в митних цілях.

2. Департаменту технічного регулювання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України розробити окремі державні стандарти України, що будуть регламентувати вимоги до якості харчування для спортсменів, зокрема протеїнових батончиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Sports Nutrition in Ukraine. GMID : глобальна база даних інформації про ринки (Euromonitor International) від 01.03.2019.
2. Притульська Н. До проблеми класифікації харчових продуктів для спортсменів / Н. Притульська, О. Хробатенко, Є. Бондаренко // Товари і ринки. - 2011. - № 2. - С. 112-121.
3. Стешенко. О. До питання класифікації харчових продуктів для спортсменів спрямованої фізіологічної дії / Ольга Стешенко, Юлія Деменко, Лариса Арсеньєва // Наукові здобутки молоді – вирішенню проблем харчування людства у XXI столітті : програма і матеріали 80 міжнародної наукової конференції молодих учених, аспірантів і студентів, 10–11 квітня 2014 р. – К.: НУХТ, 2014. – Ч. 1. – С. 79-80.
4. Білуха М.Т. Митний контроль: організація і методологія / М.Т. Білуха, Т.В. Микитенко // Науковий вісник Національного університету ДПС України (економіка, право). – №1(26). – 2014. – С. 181–187.
5. Вербицький О.М. Товарознавство та експертиза в митній справі / Чурсіна Л.А., Вербицький О.М., Калінський Є.О. – К.: Ліра-К. – 2010. – 208 с.
6. Спорт и питание: как выглядит внутренняя кухня рынка спортивного питания в мире и Украине. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу : https://project.liga.net/projects/sports_nutrition/
7. Про затвердження Порядку ведення Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності та визнання такими, що втратили чинність, деяких постанов Кабінету Міністрів України : постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 №428. - Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/428-2012-%D0%BF>
8. Земцова І. Сучасні концепції харчування спортсменів / І. Земцова // Спортивна медицина. - 2012. - №2. - С. 77-84.
9. Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів : Закон України від 23.12.1997 №771/97-ВР. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/771/97-%D0%B2%D1%80>

10. Кошельник А.В. Фактори, що впливають на розвиток ринку спортивного харчування в Україні / А.В. Кошельник // Підприємництво, торгівля, маркетинг: стратегії, технології та інновації" [Електронне видання]: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 23 травня 2018 р.) / відп. ред. А.А. Мазаракі. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. – С. 99-102.

11. Міклашевська Ю. Б. Споживні властивості драглеподібних харчових продуктів для спортсменів : автореф. дис. ... канд. техн. наук : спец. 05.18.15 "Товарознавство харчових продуктів" / Міклашевська Юлія Богданівна ; Київ. нац. торгов.-економ. ун-т. – Київ, 2016. – 24 с.

12. Спорт & Питание. Как выглядит внутренняя кухня рынка спортивного питания в мире и Украине – Режим доступа : https://project.liga.net/projects/sports_nutrition/

13. Притульська Н.В. Огляд тенденцій світового ринку харчових продуктів для спортсменів і перспективи його розвитку в Україні / Н.В. Притульська, О.В. Хробатенко, Ю.Б. Міклашевська // Товарознавство та інновації. – 2012. – Вип. 4. – С. 186-194.

14. Актуальні проблеми теорії і практики експертизи товарів: матеріали і міжнар. наук.-практ. інтернет-конф., 18-20 берез. 2014 р., Полтава / ВНЗ Укоопспілки "Полтав. ун-т екон. і торгівлі". – Полтава : ПУЕТ, 2014. – 270 с.

15. Поліщук М. До проблеми розвитку інформаційної культури у фахівців з товарознавства й експертизи у митній справі в системі підвищення кваліфікації / М. Поліщук // Нова пед. думка. – 2009. – № 1. – С. 75-77.

16. Про затвердження Порядку взаємодії структурних підрозділів та територіальних органів Державної фіскальної служби України із Спеціалізованою лабораторією з питань експертизи та досліджень ДФС під час проведення досліджень (аналізів, експертиз), Нормативів взяття проб (зразків) товарів для проведення дослідження (експертизи), форм акта про взяття проб (зразків) товарів та висновку : наказ Міністерства фінансів України від 02.12.2016 №1058. – Режим доступу : [http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1693-](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1693-16)

17. Про затвердження Порядку виконання митних формальностей при здійсненні митного оформлення товарів із застосуванням митної декларації на бланку єдиного адміністративного документа : наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 №631. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1360-12>

18. Про затвердження Порядку заповнення митних декларацій на бланку єдиного адміністративного документа : наказ Міністерства фінансів України від 30.05.2012 №651. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1372-12>

19. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) : постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 №960. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/960-2018-%D0%BF>

20. Про інформацію для споживачів щодо харчових продуктів : Закон України від 06.12.2018 № 2639-VIII. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2639-19>

21. Про затвердження відомчих класифікаторів інформації з питань державної митної справи, які використовуються у процесі оформлення митних декларацій наказ Міністерства фінансів України від 20.09.2012 №1011. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1011201-12>

22. Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законів України щодо запровадження механізму "єдиного вікна" та оптимізації здійснення контрольних процедур при переміщенні товарів через митний кордон України : Закон України від 06.09.2018 №2530-VIII. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2530-19>

23. Токаев Э. С. Технология продуктов спортивного питания / Э. С. Токаев, Р. Ю. Мироедов, Е. А. Некрасов, А. А. Хасанов. – М. : МГУПП, 2010. – 108 с.

24. Розенблюм К. А. Питание спортсменов. Руководство для профессиональной работы с физически подготовленными людьми; [пер. с англ. Н. А. Воронина]. – К. : Олимпийская литература, 2006. – 535 с.
25. Нечаев А. П. Пищевая химия / А. П. Нечаев, С. Е. Траубенберг, А. А. Кочеткова и др. – СПб. : ГИОРД, 2012. – 672 с.
26. Квалиметрия и управление качеством в пищевой промышленности: учебник / Н. И. Дунченко, В. С. Кочетов, В. С. Янковская, А. А. Коренкова. – М. РГАУ – МСХА им. К. А. Тимирязева, 2010. – 217 с.
27. Борисова О. О. Питание спортсменов: зарубежный опыт и практические рекомендации / О. О. Борисова. – М. : Советский спорт, 2007. – 132 с.
28. Волков Н. И. Биологически активные пищевые добавки в специализированном питании спортсменов / Н. И. Волков, В. И. Олейников. – М. : СпортАкадемПресс, 2005. – 78 с.
29. Митний Кодекс України : Закон України від 13.03.2012 №4495–VI. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
30. Основи фізіології харчування : підручник / В.В. Дуденко, Л.Ф. Павлоцькая, В.С. Артеменко, М.В. Кривоносов, І.С. Кратенко. – Х. : Торнадо, 2003. – 407 с.
31. Мотузка Ю. М. Управління якістю напоїв для спортсменів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. техн. наук : спец. 05.18.15 / Ю.М. Мотузка; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2005. – 28 с.
32. Никитюк Д. Б. Минеральный состав углеводно-электролитных напитков, витаминно-минеральных комплексов и биологически активных добавок для спортсменов / Д. Б. Никитюк, А. Л. Новошканов, С. В. Абросимова и др. // Вопросы питания. – 2012. – Том 81, № 4. – С. 71-76.
33. Щодо митних формальностей, необхідних для випуску у відповідний митний режим ГМО : Лист Державної фіскальної служби України від 28.02.2019 №6636/7/99-99-18-03-01-17. – Режим доступу : <https://qdpro.com.ua/document/63668>

34. Щодо забезпечення здійснення митними органами державного контролю за якістю продукції, що імпортується на митну територію України Лист Державної фіскальної служби України від 21.02.2012 № 16/2-16.2/366-ЕП. - Режим доступу : <https://qdpro.com.ua/document/54001>

35. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 р. №584-VII. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/584-18>.

36. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони : Міждержавна угода від 27.06.2014 р. - Режим доступу : <https://qdpro.com.ua/document/58469>

37. Про графіки зниження ввізних мит України: лист ДФСУ № 21/99-99-25-02-02-18 від 06.01.2016 р. - Режим доступу : <https://qdpro.com.ua/document/60012>

38. Про затвердження Положення про форму зовнішньоекономічних договорів (контрактів) : наказ Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України №201 від 06.09.2001 р. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0833-01>

39. Про затвердження Порядку справляння плати за виконання митних формальностей органами доходів і зборів поза місцем розташування цих органів або поза робочим часом, установленим для них : наказ Міністерства фінансів України від 23.10.2017 р. №862. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1385-17>

40. Деякі питання проведення заходів офіційного контролю товарів, що ввозяться на митну територію України (у тому числі з метою транзиту) : постанова Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 р. №960. – Режим доступу : <https://qdpro.com.ua/document/63268>

41. Про затвердження Порядку обліку осіб, які здійснюють операції з товарами : наказ Міністерства фінансів України від №552 від 15.06.2015 р. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z0807-15>

42. Митне оформлення товарів // Вісник від 03.10.2016. - Режим доступу : <http://www.visnuk.com.ua/ru/news/id/3102>

43. Питання пропуску через державний кордон осіб, автомобільних, водних, залізничних та повітряних транспортних засобів перевізників і товарів, що переміщуються ними : постанова Кабінету Міністрів України №451 від 21.05.2012 р. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2012-%D0%BF>

44. Лисенко О.М. Митний контроль в механізмі адміністративно-правових заходів забезпечення правоохоронної діяльності митних органів / О.М. Лисенко // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2012. – №4. – С. 272–279.

45. Делавье Ф Пищевые добавки для занимающихся спортом / Ф. Делавье, М. Гундиль. – М.: РИПОЛ классик, 2009. – 280 с.

46. Питання, пов'язані із застосуванням митних декларацій : постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 №450. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/450-2012-%D0%BF>

47. Харчування спортсменів. Раціон харчування, вітаміни, мікроелементи, мінерали, вуглеводи. Правильність прийому їжі. Енергетична цінність продуктів. Класифікація вуглеводів. - Режим доступу : https://food-athletes.blogspot.com/2014/02/blog-post_1980.html

48. Харчування спортсменів. Білки. - Режим доступу : https://food-athletes.blogspot.com/2014/02/blog-post_22.html

49. Баланс енергії та харчових речовин. - Режим доступу : https://food-athletes.blogspot.com/2014/02/blog-post_2949.html

50. Спортивні добавки - види та призначення. - Режим доступу : <https://harchi.info/articles/sportyvni-dobavky-vydy-ta-pryznachennya>

51. Про організацію роботи з державної реєстрації (перереєстрації) дезінфекційних засобів, віднесення харчових продуктів до категорії харчових продуктів спеціального дієтичного споживання, функціональних харчових продуктів та дієтичних добавок і проведення їх державної реєстрації : наказ

Міністерства охорони здоров'я України від 06.11.2006 №739. - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1213-06>

52. Провідні виробники спортивного харчування. - Режим доступу : https://megasila.ua/stati/1222_prov%D1%96dn%D1%96-virobniki-sportivnogo-xarchuvannya

53. Топ 5 лучших производителей спортивного питания. - Режим доступу : <https://monsterlab.com.ua/top-5-luchshikh-proizvoditeley-sportivnogo-pitaniya/>

54. Український ринок протеїнових батончиків: батарежки для спортсменів. - Режим доступу : <https://pro-consulting.ua/ua/pressroom/ukrainskij-rynok-proteinovyh-batonchikov-batarejki-dlya-sportsmenov>

55. Протеїноманія: чи справді наш організм потребує стільки білків. - Режим доступу : <https://www.bbc.com/ukrainian/vert-fut-44474860>